

เพลงลูกทุ่งไทย : การสืบสรรค์และคุณค่าในสังคมไทยร่วมสมัย

ต่อพงศ์ เชื้ออุ่น

บทคัดย่อ

คณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประเทศไทย

torpong123@gmail.com

บทความวิจัย

รับบทความ: 30 มีนาคม 2567

แก้ไขบทความ: 16 มิถุนายน 2567

ตอบรับ: 22 มิถุนายน 2567

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสืบสรรค์เพลงลูกทุ่งไทย และคุณค่าของการสืบสรรค์ในมิติที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมไทยร่วมสมัย โดยศึกษาตัวบทเพลงลูกทุ่งของศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง ตั้งแต่ปี 2534-2564 ผลการศึกษาพบว่า นักประพันธ์เพลงได้หยิบยืมเพลงลูกทุ่งเพลงเดิมมาสืบสรรค์หรือ ปรับประยุกต์ใช้เพื่อสร้างผลงานใหม่ในหลายรูปแบบ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงซึ่งปรากฏทั้งการเปลี่ยนแปลงเพลงของผู้ชายเป็นเพลงของผู้หญิงหรือจากเพลงของผู้หญิงเป็นเพลงของผู้ชาย การเปลี่ยนแปลงเพลงเดี่ยวมาเป็นเพลงคู่ และการเปลี่ยนแปลงเพลงที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับลีลา จังหวะหรือท่วงทำนองของ เพลงอื่น การดัดแปลง การล้อเลียน การพาดพิงหรืออ้างถึง รวมทั้งการผสมผสาน ระหว่างเพลงลูกทุ่งด้วยกันเอง เพลงไทยที่เป็นที่นิยมในยุคปัจจุบัน หรือเพลงภาษาต่างประเทศ การสืบสรรค์เช่นนี้ ล้วนมีความสัมพันธ์ กับบริบทสังคมไทยร่วมสมัยอย่างแนบแน่น และมีคุณค่าทั้งในด้านการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาของไทย ด้านวิชาการ ด้าน การเป็นสินค้าในมิติธุรกิจบันเทิง และด้านการเป็นเครื่องมือสื่อ ความรู้สึกนึกคิดของคนไทยภายใต้ปรากฏการณ์ทางสังคมร่วมสมัย

คำสำคัญ เพลงลูกทุ่งไทย การสืบสรรค์ คุณค่า

สังคมไทยร่วมสมัย

Thai Luk Thung Songs: Creative Perpetuation and Values in Contemporary Thai Society

Torpong Chua-oon

Abstract

This article examines the creative perpetuation of Thai Luk Thung songs and analyzes the values inherent in this process within contemporary Thai society. The study focuses on Luk Thung songs composed by national artists specialized in performing arts from 1991 to 2021. The findings reveal that Thai songwriters utilize Luk Thung songs as a foundation for creating new compositions through three primary modification techniques: 1-Transformation from male to female versions, or vice versa; 2-Conversion from solo performances to duets; and 3-Generation of new material by repurposing existing melodies. Additionally, composers develop fresh compositions by adapting, parodying, alluding to, and blending elements from Luk Thung songs, contemporary Thai popular music, and foreign-language songs. This process is intricately linked with contemporary Thai society and offers four distinct values: Preservation and promotion of Thai cultural heritage; Academic significance; Contribution to the entertainment industry; and Platform for expressing sentiments and observations on social phenomena in Thailand. These values underscore the multifaceted role of Luk Thung songs in both artistic expression and societal reflection within Thailand.

*Faculty of Humanities and
Social Sciences
Khon Kaen University
Thailand*

torpong123@gmail.com

Research Article

Received: 30 March 2024

Revised: 16 June 2024

Accepted: 22 June 2024

Keywords: Thai Luk Thung Songs, Creative perpetuation,
Values, Contemporary Thai Society

1. บทนำ

เพลงลูกทุ่งของไทยเป็น “เพลงที่สะท้อนวิถีชีวิต สภาพสังคม อุดมคติและวัฒนธรรมไทย โดยมีท่วงทำนอง คำร้อง สำเนียง และลีลาการร้องการบรรเลงที่เป็นแบบแผนมีลักษณะเฉพาะซึ่งให้บรรยากาศของความเป็นลูกทุ่ง” (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2532, น. 11)

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาการสร้างสรรค์เพลงลูกทุ่งตั้งแต่ยุคแรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า รูปแบบของการผลิตงานมีพัฒนาการหรือความเปลี่ยนแปลงเป็นนิจศีล โดยมิได้จำกัดอยู่เพียงการฉายให้เห็นภาพของชีวิตท่ามกลางท้องไร่ท้องนาหรือชนบทไทย ดังที่พบได้มากในเพลงลูกทุ่งยุคบุกเบิก หากแต่มีความหลากหลายทั้งในด้านเนื้อหา ท่วงทำนอง ลีลาการสร้างสรรค์ดนตรีและการขับร้อง ซึ่งสัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทยในแต่ละช่วงเวลา ดังข้อสังเกตของปรกเศศ ใจสุวรรณ (2564, น. 219-220) ที่ว่า

การมองเพลงลูกทุ่งนั้นควรเป็นการมองอย่างมีพลวัตมากกว่าที่จะยึดติดกับคำอธิบายอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป รวมถึงทัศนะที่มองว่าเพลงลูกทุ่งมาจากเพลงพื้นบ้านที่ถือได้ว่าเป็นทัศนะที่ถูกกล่าวถึงและผลิตซ้ำมากที่สุดนั้น หากพิจารณาในภาพรวมแล้วก็จะพบว่า การนำเพลงพื้นบ้านเข้ามาผสมผสานนั้นเป็นเพียงกระแสหลักของการสร้างสรรค์ผลงานเพลงลูกทุ่งที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 2490 และมาถึงจุดอิ่มตัวในช่วงกลางทศวรรษ 2510 จากนั้นเพลงลูกทุ่งจึงหันไปพัฒนาด้านรูปแบบการนำเสนอ จนทำให้งานเพลงเข้าสู่ภาวะซบเซาจนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในปลายทศวรรษ 2520 และเมื่อพิจารณาถึงเพลงลูกทุ่งหลังทศวรรษ 2540 เป็นต้นมา ก็จะพบว่าดนตรีแบบสตริงที่เพลงลูกทุ่งได้นำมาใช้ก็แตกแขนงออกเป็นแนวป๊อป ป๊อปรีด ป๊อปแดนซ์ ฮิพฮอป ฯลฯ

นอกจากพลวัตของการสร้างงานเพลงลูกทุ่งเพลงใหม่ดังที่กล่าวข้างต้นแล้วยังพบการนำเพลงลูกทุ่งที่มีอยู่แต่เดิมมาทำซ้ำหรือต่อยอดและประยุกต์ใช้ในการแต่งเพลง

ขึ้นใหม่อย่างแพร่หลายและมีปฏิสัมพันธ์กันกับบริบทแต่ละยุคสมัยเช่นเดียวกันซึ่งเกิดจากการที่นักแต่งเพลงทั้งแนวลูกทุ่งและแนวอื่น ๆ ได้ซึมซับรับฟัง ใฝ่ใจศึกษาและรู้สึกประทับใจในเพลงลูกทุ่งเพลงเก่า

กระบวนการเรียนรู้รากเหง้าทางภูมิปัญญาของไทยอย่างลึกซึ้ง จนสามารถกลั่นกรอง เลือกรสรของเดิมมาสืบทอดและปรับใช้หรือสร้างสิ่งใหม่ไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดเป็นผลงานใหม่ เรียกว่า การสืบสรรค์ (creative perpetuation) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงควมมีพลวัตหรือความเคลื่อนไหวในกระบวนการสืบทอด สืบสรรค์ขึ้นใหม่ตลอดจนการสร้างสรรคที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัย ทั้งนี้ หากมองการสร้างงานใหม่ในมิติการสืบสรรค์ จะเห็นได้ว่า ผู้สร้างมักถือเอาการสืบสาน วัฒนธรรมไทยที่มีมาแต่อดีตเป็นพันธกิจหรือหน้าที่อย่างหนึ่งด้วย (นิตยา แก้วคัลณา, 2566ก, น. 164) ดังเห็นได้จากเพลง “มนต์เพลงลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม.” ของประสิทธิ์ ชำนาญไพร ซึ่งเป็นบทเพลงประกอบภาพยนตร์ในชื่อเดียวกัน เมื่อปี 2545 เนื้อร้องบางส่วนมีว่า

เสียงเพลงล้ำค่านำมาสืบสาน	ช่วยกล่อมขับขานให้ท่านเบิกบานฤทัย
จากศรัทธานำพาลูกทุ่งก้าวไกล	ขอบคุณพี่น้องไทยที่เดิมกำลังใจให้มา
	(วิทยา ศุภพรโสภาส Official, 2564)

เพลงนี้เป็นการยืนยันอย่างหนักแน่นถึงเจตจำนงของกลุ่มผู้สร้างเพลงลูกทุ่งในการ “สืบสาน” เพลงเก่าอัน “ล้ำค่า” และสร้างสรรค์งานให้ “ก้าวไกล” โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่ง “ศรัทธา” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านการอนุรักษ์เพลงลูกทุ่งไทยของภาพยนตร์เรื่องนี้ที่มีการเชิญร้อง ครูเพลงหรือนักแต่งเพลงลูกทุ่งหลายยุคมาร่วมแสดงและขับร้องเพลง รวมทั้งมีการเลือกรสรเอาเพลงลูกทุ่งตั้งแต่ยุคอดีตจนถึงช่วงราวทศวรรษ 2540 มาใช้ประกอบเรื่องราวด้วย

การสืบสรรค์ตัวบทเพลงลูกทุ่งในบริบทสังคมไทยร่วมสมัยยังปรากฏในหลายรูปแบบ ดังเช่น การปรับเปลี่ยน การดัดแปลง และการล้อเลียน ดังตัวอย่างจากเพลง

“นัดพบหน้าอำเภ” ของวิเชียร คำเจริญ ขับร้องโดยกิตติคุณ เชียรสงค์และไพจิตร อักษรณรงค์¹ ความตอนหนึ่งมีว่า

ญ. ฝากเพลงลอยลมมาหา	ผู้หอบรักมาจ้องตาเสนอ
ผู้ชายหล่อเหลาคนนั้น	บังเอิญพบกันที่หน้าอำเภ
ช. เธอคงจำฉันได้นะเธอ	คนที่เธอจ้องตาจนก่อ
เธอแอบเสนอรักไว้ที่สายตา	เธอฟังเพลงแล้วจงทราบว่
ผู้ที่เธอนั้นเคยจ้องหน้า	อยากนัดสบตาอีกครั้งที่หน้าอำเภ

...

ญ. ฝากเพลงลอยลมมาหา	ผู้หอบรักมาจ้องตาเสนอ
ช. จะฝากเพลงให้ใครเล่าหนา	คนเคยจ้องตาก็มาแล้วเธอ
ญ. เธอเป็นใครฉันไม่เคยเจอ	ช. ก็คนที่เธอนัดพบเิงเธอ
ช. ที่หน้าอำเภ ญ. แล้วโงะเธอเฉื่อยชา	ช. มัวไปเดินหาหมอล้างตา
เป็นตาแดงตั้งสามวันกว่า	ญ. ว่ ฉันกลับละหนาไม่ขอสบตากับเธอ

(Krungthai Audio Official, 2566)

เพลงข้างต้น ผู้สร้างได้หยิบยกบทร้องเดิมทั้งหมดของผู้หญิงมาแบ่งให้ฝ่ายชาย ร้องด้วย ดังตัวอย่างจากตอนที่ว่า ญ. “ฝากเพลงลอยลมมาหา” ถึง ช. “อยากนัด สบตาอีกครั้งที่หน้าอำเภ” พร้อมทั้งนำบทร้องของผู้หญิงมาปรับเปลี่ยนให้เป็นการร้อง ได้ต่อบรรหว่างคู่หญิงชาย ดังเช่น ในตอนที่ว่า ช. “จะฝากเพลงให้ใครเล่าหนา คนเคย จ้องตาก็มาแล้วเธอ” ปรับเปลี่ยนมาจากเพลงเดิมว่า “ผู้ชายหล่อเหลาคนนั้น บังเอิญ พบกันที่หน้าอำเภ”

¹ นอกจากผลงานการผลิตซ้ำเพลงลูกทุ่งแล้ว กิตติคุณ เชียรสงค์และไพจิตร อักษรณรงค์ ยังเคยนำเพลง ลูกกรุงในอดีตมาบันทึกเสียงใหม่ด้วย ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนเพลงเดิบบางเพลงให้เป็นเพลงคู่เช่นกัน (ต่อพงศ์ เชื้ออุ่น, 2565, น. 103-106)

นอกจากนี้ การสืบสรรค์เพลงลูกทุ่งไทยยังปรากฏในเพลง “จดหมายปริดี” ของ Get Nasa ซึ่งกล่าวถึงความคาดหวังของชาวไทยกลุ่มหนึ่งต่อการเปิดเอกสารของ ปริดี พนมยงค์ บุคคลสำคัญทางการเมืองไทย ณ หอจดหมายเหตุกระทรวงการต่างประเทศ ฝรั่งเศส เมื่อปี 2567 ทว่าเมื่อได้เปิดอ่านแล้ว กลับมิใช่ “จดหมาย” ดังที่มีผู้คาดไว้ ก่อนหน้านี้แต่อย่างใด เนื้อเพลงส่วนหนึ่งมีว่า

พี่แสนดีใจ	รออ่านจดหมายอาจารย์ปริดี
ปัสองพันยี่ปี่	เปิดดูซิท่านว่าอะไร
ไล่ดูทุกตอน	ตัวอักษรเราร้อนทั่วไทย
แต่เปิดมาอ่านไป	ตายตายจดหมายผิดซอง

(Get Nasa, 2567)

เพลงข้างต้นเกิดจากการนำเพลง “จดหมายผิดซอง” ของสลา คุณวุฒิ มาล้อเลียน เป็นเพลงใหม่ ในเพลงเดิมเล่าถึงชายผู้เข้าใจจากการได้รับจดหมายที่ฝ่ายหญิงต้องการส่งถึง ชายอื่น ดังเนื้อร้องบางส่วนที่ว่า

พี่แสนดีใจ	ได้รับจดหมายจากไปรษณีย์
จำหน้าของถึงพี่	สอจดของสีนี้ไม่ใช่ใคร
พี่จำแน่นอน	ว่าบังอรส่งถึงพี่ชาย
เปิดอ่านดูข้างใน	ตายตายจดหมายผิดซอง

(Sure Entertainment, 2558)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การสืบสรรค์บทเพลงลูกทุ่งของไทยนั้นมีความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวที่น่าสนใจและมีความสัมพันธ์ยิ่งยวดกับบริบททางสังคมการเมือง และวัฒนธรรมไทยร่วมสมัย โดยผู้สร้างและผู้ทำซ้ำได้นำเอาเพลงเก่ามาดัดทอด

และปรับปรุงเพื่อนำเสนอสารทางอารมณ์และความคิดที่แตกต่างออกไปจากเดิม
อันก่อให้เกิดคุณค่าภายใต้บริบทใหม่อย่างสร้างสรรค์

จากการสำรวจงานที่ผ่านมา พบว่า มีผู้ศึกษาเพลงลูกทุ่งในหลายแง่มุม เช่น
แนวทางการสร้างสรรค์เพลงลูกทุ่งในมิติที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมและวัฒนธรรมไทย
ในแต่ละช่วงเวลา ด้านศิลปะการใช้ภาษา เนื้อหาหรือรูปแบบการสร้างสรรค์ทางดนตรี
ในเพลง ตลอดจนประวัติและผลงานเพลงของนักร้องหรือนักแต่งเพลงลูกทุ่งคนใดคนหนึ่ง
ดังตัวอย่างงานของวีรพร อิมใจ (2556) ศึกษาลักษณะและกลวิธีการใช้ภาษาในเพลงนำ
และเพลงแก้ของสุรพล สมบัติเจริญ ชาย เมืองสิงห์ และสายัณห์ สัญญา อิทธิพงษ์
พงษ์สมุทร (2560) ศึกษาประวัติและผลงานของชลธี ธารทองทั้งในด้านวรรณศิลป์
และคีตศิลป์ วัชรนันท์ ชูทัพ (2561) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของเพลงลูกทุ่งในแง่ที่
ยึดโยงกับสถานการณ์ทางสังคมไทยตั้งแต่ช่วงปี 2481-2560 ประกาศ ใจสุวรรณ
(2564) ศึกษาประวัติและผลงานของพุ่มพวง ดวงจันทร์ในมิติที่สัมพันธ์กับ
ความเคลื่อนไหวในวงการเพลงลูกทุ่ง และสุภักดิ์ สุธนภิญโญ (2565) ศึกษาเพลง
ลูกทุ่งอีสานด้วยทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ แต่ยังไม่ปรากฏการศึกษาวิจัยภาพรวมของ
การสืบสรรค์ด้วยบทเพลงลูกทุ่งของไทยภายใต้บริบทสังคมร่วมสมัย รวมถึงคุณค่า
อันสืบเนื่องมาจากวิถีแห่งการสรรค์สร้างงานตามรูปแบบดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่อง “เพลงลูกทุ่งไทย : การสืบสรรค์และคุณค่าในสังคมไทย
ร่วมสมัย” เพื่อชี้ให้เห็นว่า นักแต่งเพลงทั้งในยุคอดีตและปัจจุบันได้คัดสรรบทเพลง
ลูกทุ่งที่มีอยู่เดิมมาสืบสรรค์ให้เป็นผลงานใหม่ในลักษณะใดบ้างและกระบวนการ
สร้างผลงานในมิติการสืบสรรค์ที่สัมพันธ์กับปรากฏการณ์ทางสังคมไทยร่วมสมัย
เช่นนี้มีคุณค่าอย่างไร

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาการสืบสรรค์เพลงลูกทุ่งไทย

2.2 เพื่อศึกษาคุณค่าของการสืบสรรค์เพลงลูกทุ่งไทยในมิติที่สัมพันธ์กับ
บริบทสังคมไทยร่วมสมัย

3. ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะเพลงลูกทุ่งที่มีการนำมาสืบสรรค์ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย อันเป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง ตั้งแต่ปี 2534-2564² จำนวน 9 คน ในสาขาย่อยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์เพลงลูกทุ่งจนเป็นที่รู้จักในฐานะนักแต่งเพลง ซึ่งบางท่านยังมีชื่อเสียงด้านการขับร้องด้วย³ ได้แก่ พยงค์ มุกดา สมเศียร พานทอง (ชาย เมืองสิงห์) ไวพจน์ เพชรสุพรรณ (ไวพจน์ เพชรสุพรรณ) ชัยชนะ บุญนะโชติ สมนึก ทองมา (ชลธิ ธารทอง) วิเชียร คำเจริญ (ลพ บุรีรัตน์) สมส่วน พรหมสว่าง (เพลิน พรหมแดน) พงษ์ศักดิ์ จันทุกุข และสลา คุณวุฒิ

ส่วนคำว่า บริบทสังคมไทยร่วมสมัยในการศึกษานี้เริ่มนับตั้งแต่ที่มีการจัดแบ่งประเภทระหว่างเพลงลูกกรุงกับลูกทุ่งอย่างเด่นชัดในงานแผ่นเสียงทองคำครั้งที่ 2 เมื่อปี 2509 (กมล ทัศคล้าย, 2509, น. 18) จนกระทั่งถึงปัจจุบัน (ปี 2567)

4. แนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดการสืบสรรค์ (creative perpetuation)

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดเรื่องการสืบสรรค์ หรือ creative perpetuation ที่เป็นการชี้ให้เห็นถึงปฏิบัติการทางวรรณศิลป์หรือกระบวนการผลิตงานที่ผู้สร้างได้หยิบยืมของเก่ามาสืบทอดพร้อมทั้งสรรค์สร้างสิ่งใหม่จนเกิดเป็นตัวแทนใหม่หรือสื่อร่วมสมัยอันแสดงถึงความเป็นพลวัตแห่งมรดกทางภูมิปัญญาไทยที่เกี่ยวข้องกันกับกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี โดยอาจใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การดัดแปลง การล้อเลียน และการพาดพิง (นิตยา แก้วคัลณา, 2566, น. 21-23)

² พ.ศ. 2534 เป็นปีที่นักประพันธ์เพลงลูกทุ่งได้รับยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ ภายหลังมีครูเพลงลูกทุ่งไทยอีกหลายคนที่ได้รับรางวัลนี้ แต่ในบางปีก็ไม่มีนักแต่งเพลงลูกทุ่งคนใดได้รับการเชิดชูเกียรติ

³ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตโดยพิจารณาจากสาขาย่อยที่มีคำว่า “ลูกทุ่ง” เป็นหลัก จึงมิได้รวมศิลปินแห่งชาติด้านการประพันธ์เพลงไทยสากลคนอื่นที่มีผลงานเพลงลูกทุ่งด้วย เช่น ป.สิน ประโยชน์ (เปรี๊ยะ สิน ประโยชน์) ชาญชัย บัวบังศรี และนคร ถนอมทรัพย์ ทั้งยังไม่รวมถึงศิลปินแห่งชาติ ด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่มีผลงานเพลงลูกทุ่ง เช่น จูเลี่ยม กิ่งทอง

ในการศึกษาบทเพลงด้วยแนวคิดนี้ต้องให้ความสำคัญกับตัวบทเพลงในฐานะที่เป็นงานวรรณศิลป์เป็นหลัก ควบคู่กับการพิจารณามิติทางคีตศิลป์ เพื่อให้มองเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสืบทอดทางวรรณศิลป์กับด้านดนตรี นอกจากนี้การสืบทอดเพลงเดิมยังมีความเกี่ยวเนื่องโยงกับบริบทร่วมสมัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านมรดกทางวัฒนธรรม การศึกษาวิจัย อุตสาหกรรมบันเทิง หรือสังคมและการเมือง (ต่อพงศ์ เชื้ออุ้น, 2565, น. 231-233)

ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดข้างต้นมาใช้ในการทำความเข้าใจถึงลักษณะของการรังสรรค์เพลงลูกทุ่งไทย ซึ่งยังคงมีชีวิตโลดแล่นเสมอมาผ่านการนำเพลงเก่ามาสืบทอดใหม่อย่างแพร่หลายยาวนาน ตลอดจนศึกษาให้เห็นว่า รูปแบบการสืบทอดเพลงเดิมที่มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมไทยร่วมสมัยนั้นมีคุณค่าด้านใดบ้าง

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 สัมภาษณ์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงลูกทุ่งไทยและแนวคิดการสืบทอดกับการศึกษาวรรณกรรมไทย

5.2 รวบรวมและคัดเลือกตัวบทเพลงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

5.3 ศึกษาตัวบทเพลงลูกทุ่งในแง่การสืบทอดและคุณค่าของกระบวนการผลิตตัวงานดังกล่าวในมิติที่เกี่ยวข้องกับบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

5.4 เรียบเรียงผลการวิจัย สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6. ผลการวิจัย

ท่ามกลางบริบทสังคมร่วมสมัย เพลงลูกทุ่งไทยยังคงเป็นที่นิยมในวงกว้าง จนสามารถสร้างความซาบซึ้งตรึงใจให้แก่ นักแต่งเพลงหลายคน ซึ่งได้เลือกสรรเพลงต่าง ๆ มาสืบทอดพร้อมทั้งปรับใช้เพื่อประพันธ์ตัวบทเพลงใหม่หลากหลายลักษณะ ผลการวิจัยมีดังนี้

6.1 การสืบสรรค์เพลงลูกทุ่งไทย

6.1.1 การหยิบยกเพลงลูกทุ่งมาปรับเปลี่ยนเพื่อสร้างงานใหม่

การผลิตผลงานด้วยวิธีการนี้ ผู้ประพันธ์จะนำเอาบทเพลงลูกทุ่งเพลงเดิมมาปรับเปลี่ยนบทร้องใหม่บางส่วน โดยการคงทำนองเดิมเอาไว้หรืออาจใช้ทำนองใหม่ซึ่งพบได้ใน 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1) การปรับเปลี่ยนเพลงของผู้ชายเป็นเพลงของผู้หญิง หรือจากเพลงของผู้หญิงเป็นเพลงของผู้ชาย

เมื่อนักร้องต่างเพศกันต้องถ่ายทอดเพลงของอีกเพศหนึ่ง มักมีการปรับเปลี่ยนเนื้อร้องบางส่วนให้สอดคล้องกับเพศของตัวผู้ร้อง โดยเฉพาะคำที่สื่อถึงความเป็นชายหรือหญิง⁴ แต่เนื้อร้องส่วนใหญ่และทำนองเพลงจะคงตามเดิมไว้

การนำคำร้องของผู้ชายมาปรับเปลี่ยนเพื่อให้ผู้หญิงสามารถขับร้องได้ ดังเช่นเพลง “คำว่ายักกัน มันเหี้ยมโหด” ของสลา คุณวุฒิ ขับร้องโดยมนต์แคน แก่นคูณ มีเนื้อหาเกี่ยวกับความผิดหวังและการตัดพ้อหญิงคนรักที่นอกใจตนเอง ดังความบางส่วนว่า “อ้ายบ่อยากฟังเหตุผลของคนที่เขาอัยกัน” (Grammy Gold Official, 2559ก) ส่วนเพลงนี้ฉบับที่ขับร้องโดยข้าวทิพย์ ธิดาดิน ก็ยังคงยึดบทร้องเดิมเกือบทั้งหมด แต่ได้ปรับแก้คำที่สื่อถึงตัวละครหญิงในบทเพลง จากเดิมที่ผู้ร้องเป็นชายใช้คำว่า “อ้าย” ก็เปลี่ยนมาเป็น “น้อง” แทน (ข้าวทิพย์ ธิดาดิน ช่องจริงนะคะ, 2560)

ในทางกลับกัน ก็มีการปรับเปลี่ยนจากบทร้องหญิงเป็นฝ่ายชาย ดังเพลง “อนิจจาทิงเจอร์” ของวิเชียร คำเจริญ ขับร้องโดยพุ่มพวง ดวงจันทร์ เล่าถึงชายคนรักที่กลายเป็นอื่นจนทำให้เธอเข้าใจเรื่องราวกับทิงเจอร์มาถูกตัวให้รู้สึกแสบ ดังเนื้อความ

⁴ การนำเพลงของนักร้องเพศอื่นมาขับร้องใหม่โดยไม่ได้เปลี่ยนคำที่สื่อถึงเพศ ก็มีอยู่บ้าง เช่น เพลง “คุณหมอคะ” ฉบับที่ถ่ายทอดโดยเอกชัย ศรีวิชัย ผู้ร้องยังคงใช้คำว่า “คะ” และ “หนู” ตามเพลงฉบับผู้หญิง (Metro Records, 2558) ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างงานเช่นนี้น่าจะเป็นความตั้งใจของผู้ผลิตซ้ำที่ต้องการทำให้เกิดความแปลกใหม่ในการเสพเพลงโดยให้นักร้องชายร้องเพลงผู้หญิง

ทั้งนี้ ในอดีต วงการลูกทุ่งนั้นมีนักร้องข้ามเพศผู้มีอัตลักษณ์ “ทอม” คือ สาลิกา กิ่งทอง ซึ่งเป็นนักร้องต้นฉบับที่มีผลงานเพลงผู้ชายโดยตรง โดยใช้คำแทนตนว่า “พี่” และเรียกคู่สนทนาวว่า “น้อง” ตามขนบการสร้างงานเพลงลูกทุ่งโดยทั่วไป ในบางเพลง สาลิกา กิ่งทองยังร้องแทนตนว่า “ผม” อีกด้วย (Chanan Yodhong, 2561) อย่างไรก็ตาม กระบวนการนี้ถือเป็นการสร้างผลงานตามอัตลักษณ์ทางเพศของผู้ร้อง มิใช่การสืบสรรค์หรือผลิตซ้ำเพลงของผู้อื่นแต่อย่างใด

บางตอนมีว่า “ตราบโคหินศิลาแลงอ่อน ผู้ชายกะล่อน คงจะอ่อนลวดลาย” (บุญเลิศ ทรายทุเทศ, 2560, น. 144) ส่วนฉบับที่ขับร้องโดยยอดรัก สลักใจ ก็ยังใช้บทร้องเดิม แต่ได้ปรับเปลี่ยนในส่วนที่กล่าวถึงผู้ชายให้กลายเป็นหญิงคนรัก คือ เปลี่ยนจาก “ผู้ชายกะล่อน” เป็น “หญิงที่ใจกะล่อน” (ใหม่ สมรัก, 2566)

อย่างไรก็ดี การนำบทเพลงลูกทุ่งของนักร้องต่างประเทศมาร้องใหม่ หากเนื้อร้องมิได้ใช้คำที่สื่อถึงเพศใดโดยเฉพาะ นักร้องคนใหม่ก็สามารถขับร้องเดิมได้โดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนแต่อย่างใด

2) การปรับเปลี่ยนเพลงเดี่ยวมาเป็นเพลงคู่

การคัดสรรเพลงร้องเดี่ยวมาทำใหม่ด้วยการปรับเปลี่ยนให้เป็นเพลงร้องคู่ชายหญิง เช่น เพลง “ทำบุญร่วมชาติ” ของสมเศียร พานทองกับสัมฤทธิ์ ศรีเผือก ฉบับที่ขับร้องโดยชาย เมืองสิงห์และโฉมฉาย อรุณฉาน กล่าวถึงความรักที่ไม่สมหวัง ฝ่ายชายจึงขอลาบวช ส่วนฝ่ายหญิงเองก็ขอโอสถกรรมและตั้งใจจะมาตักบาตรในทุก ๆ วัน ซึ่งสอดคล้องกับความจากเพลงเดิมที่ฝ่ายชายต้องจำใจลาบวช เพราะไม่สามารถร่วมชีวิตกับหญิงที่รักได้ ดังความช่วงหนึ่งของเพลงคู่มีว่า

ช. พี่บวชเป็นพระจะมาบิณฑบาตโปรดเจ้า

ญ. จะใส่บาตรทุกเช้า กับข้าวหวานคาวแกงร้อน

ช. ชาตินี้วันนี้น้ำบุญพี่ไม่ถึงบึงอร

ญ. จำใจจำจรด้วยอาวรณ์รักซ้อนซ่อนใจ

(PRD MAN, 2561)

ผู้ประพันธ์ยังคงยึดตามบทร้องเดิมในส่วนที่ผู้ชายร้อง แต่มีการปรับเปลี่ยนบางส่วนให้ฝ่ายหญิงสามารถร้องโต้ตอบกันได้ ดังเช่น เปลี่ยนจากเดิมที่ว่า “ถ้าหาก

⁵ เพลงนี้มีเพลงร้องแก้ฉบับผู้หญิงชื่อ “ตักบาตรร่วมขัน” กล่าวถึงหญิงที่จำต้องแต่งงานกับคนอื่นตามคำสั่งของผู้ใหญ่ จึงขอให้คนรักตั้งใจเสีย แต่อย่างไรเมื่อฝ่ายชายบวชเป็นพระ เธอเองก็จะรอตักบาตรทุกวัน (วีรอร อิ่มใจ, 2556, น. 39) แต่เพลงคู่ฉบับนี้เป็นการนำเฉพาะบทร้องของผู้ชายมาปรับเปลี่ยนใหม่ให้เป็นเพลงคู่เท่านั้น โดยไม่ใช้ข้อความหรือคำร้องในวรรคหรือท่อนเดียวกันจากเพลงฉบับผู้หญิง แม้เนื้อความจะมีส่วนที่ตรงกันอยู่บ้าง คือ ความตั้งใจของฝ่ายหญิงที่จะมาใส่บาตร

นงเยาว์ใส่ข้าวฟีกะให้พร" (วีรกร อิมใจ, 2556, น. 244) มาเป็น "จะใส่บาตรทุกเช้า กับข้าวหวานควาแกร้อน" โดยรักษาการรับส่งสัมผัสระหว่างวรรคไว้เป็นอย่างดี เช่น คำว่า "ร้อน" กับ "(บัง)อร" ในวรรคต่อมา

รูปแบบการสร้างงานข้างต้น ยังพบในเพลง "สาละวันรำวง" ของพงษ์ศักดิ์ จันทุกุขา ฉบับที่ถ่ายทอดโดยอังคนางค์ คุณไชยกับรุ่งฟ้า กุลาชัย กล่าวถึงการรำวงสาละวันอย่างเพลิดเพลิน มีหนุ่มสาวเกี้ยวพาราสีกัน ดังความบางส่วนในเพลงคำว่า "ซ. เตี้ยลงแล้ว เชิญน้องนั้นเดี่ยวเพลง ญ. พลับพลึงกำลังซ้อใหม่ ปลูกเอาไว้อยู่ในแดนดง รูปหล่อเขาออกมาไค้ง รำวง ๆ สาละวัน" (เพลงดังหมอลำดี ไทบ้านทิวช่อง65, 2565) ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนให้ฝ่ายชายเชิญชวนให้ฝ่ายหญิงร้องตอบกัน ในขณะที่ต้นฉบับของไวพจน์ เพชรสุพรรณ ผู้ชายเป็นคน "เดี่ยวเพลง" ความว่า "ซ. เตี้ยลงแล้ว ฟังพี่เดี่ยวเพลง พลับพลึงกำลังซ้อใหม่ ปลูกเอาไว้อยู่ในแดนดง รูปหล่อเขาออกมาไค้ง รำวง ๆ สาละวัน" (สุรินทร์ ภาคศิริ และคณะ, 2547, น. 84)

การปรับเปลี่ยนรูปแบบนี้จึงเป็นการสร้างสีสันด้วยการทำให้นักร้องชายหญิงมาโต้ตอบปฏิพากย์กันเป็นเรื่องเป็นราว ซึ่งไม่ได้มีเพียงแต่นักร้องลูกทุ่งด้วยกันเท่านั้น หากยังมีนักร้องเพลงไทยสากลประเภทอื่นร่วมด้วย เช่น นักร้องลูกกรุง

3) การปรับเปลี่ยนเพลงที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับลีลา จังหวะหรือท่วงทำนองของเพลงอื่น

การปรับเปลี่ยนตามลักษณะนี้เป็นการหยิบยกเพลงเก่ามาปรับเปลี่ยนเนื้อร้องใหม่ให้เข้ากับทำนองหรือลีลาของเพลงอื่น อย่างไรก็ตาม ร่องรอยของเนื้อเพลงเดิมยังคงปรากฏให้เห็นในเพลงใหม่อย่างประจักษ์ชัด เพียงแต่ลีลาทางคีตศิลป์ จังหวะ ทำนอง หรือแม้กระทั่งวิธีการร้องของนักร้องคนใหม่จะเปลี่ยนไปจากผลงานต้นแบบ

ในการสร้างสรรค์เพลงจากรายการ "โจ๊กตัดโจ๊ก ต้นฉบับสลับเพลง" ทางช่องเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23 ดังเพลง "ตักแตนผูกโบว์" ของวิเชียร คำเจริญ ขับร้องใหม่ตามแนวเพื่อชีวิตอย่างเพลง "สัญญาหน้าฝน" โดยเชียว คาราบาว ส่วนเปาวลี พรพิมลก็ร้องเพลง "สัญญาหน้าฝน" ของวงคาราบาวด้วยลีลาลูกทุ่งจังหวะสนุกอย่างเพลง "ตักแตนผูกโบว์" ซึ่งนับว่าเป็นความท้าทายอย่างยิ่งที่มีการนำเพลงที่

แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงมาสลับสับเปลี่ยนลีลา ท่วงทำนองกัน พร้อมกับปรับเปลี่ยน
บทร้องใหม่ ในที่นี้จะมุ่งมองเพียงเพลง “ตักแตนผูกโบว์” ฉบับที่ขับร้องโดยเชียว
คาราบาว เนื้อเพลงต้นฉบับส่วนหนึ่ง ความว่า

เข้าเซเย็นเซ	จึงได้ไปมาเยียมมาหา
เห็นตอนไม่เมา	บอกว่าเราไม่งามเลยหนา
ไม่เมาแล้วไม่เห็นมา	แต่พอเมาเห็นเราโสกา
ชมว่าสวย ตรงมาทัก	ผ้าขาดตั้งคอก ยังบอกน่ารัก
น่าน เพราะหนักสุรา	
...	
เห็นมาเป็นเมา	ที่ไม่เมานะไปไหนหนา
หรือตอนไม่เมา	ที่มีสาวเจ้านั่งจะจำ
เริ่มเมาแล้วพี่ถึงมา	ถูกใครเขาไล่ถึงมา
ทำเป็นขี้ เอนมาซบ	เ้าซบก็ซบ เ้าซบก็ซบ
อ้อ สลบคาตา	

(Topline Digital Network, 2556)

เพลงต้นแบบดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคนหนุ่มสาว
เมื่อชายเมาจึงแะมาหาและทำตัวใกล้ชิดหญิง ส่วนเพลงใหม่ก็มีเนื้อหาที่ใกล้เคียงกัน
แต่เปลี่ยนจากหญิงร้องมาเป็นชายร้อง เนื้อเพลงใหม่ส่วนหนึ่งมีดังนี้

เข้าเซเย็นเซ	จึงได้ไปมาเยียมมาหา
เห็นเธอตอนไม่เมา	บอกว่าเราไม่งามเลยหนา
ไม่เมาแล้วไม่เห็นมา	แต่พอเมาเห็นเราต้องตา
ชมว่าเท ตรงมาทัก	นั่นเพราะหนักก็สุรา

ถ้าเธอเมา เมา เมา	เธอถึงจะมา
แล้วตอนเธอไม่เมา	เธอไปไหนหนา
หรือว่ามีชายใด	มานั่งเกี้ยวพา
เธอถึงลืมฉันลง ⁶	

...

เห็นมาเป็นเมา	ที่ไม่เมานะไปไหนหนา
หรือว่าตอนเธอเมา	มีชายมานั่งเกี้ยวพา
เริ่มเมาแล้วเธอถึงมา	ถูกใครเขาไล่ถึงมา
ทำเป็นซึ้ง เอนมาซบ	อ้อ สลบคาตา

(WorkpointOfficial, 2566)

บทเพลงข้างต้น ผู้สร้างสรรค์มีการเพิ่มคำใหม่ เช่น “เธอ” ใน “เห็นเธอตอนไม่เมา” มีการเปลี่ยนคำ เช่น จาก “โสกา” เป็น “ต้องตา” หรือ “สวย” เป็น “เท” อันสื่อถึงรูปลักษณะของชายในสายตาของหญิงขณะที่เธอเมา ซึ่งเป็นการปรับให้เข้ากับเนื้อหาเพลงใหม่ หรือมีการตัดถ้อยคำหรือความ เช่น “ผ้าขาดตั้งศอก ยังบอกน่ารัก” ทิ้งไป แต่บางส่วนก็ยังคงไว้ตามเนื้อร้องเดิม เช่น “เข้าเซเย็นเซ จึงได้เป่ามาเยิ้มมาหา”

นอกจากนี้ รายการโทรทัศน์ดังกล่าว ยังมีการปรับเปลี่ยนเพลงหลายเพลง เช่น เพลง “กระแจะเข้ามาซิ” ของวิเชียร คำเจริญ สุเทพ สีใสได้นำมาขับร้องใหม่ ด้วยการปรับเปลี่ยนบทร้องเดิมบางส่วนให้สอดคล้องกับลีลาและทำนองอันเนิบช้า อ่อนหวานของเพลง “รักข้ามกำแพง” ส่วนสลักจิตร ดวงจันทร์ก็สลับมาถ่ายทอดเพลง “รักข้ามกำแพง” ของสังข์ทอง สีใส ซึ่งมีการปรับประยุกต์ใหม่เช่นกัน โดยทำให้เข้ากับจังหวะที่สนุกสนานและท่วงทำนองของเพลง “กระแจะเข้ามาซิ” ในงานนี้จะกล่าวถึงเฉพาะเพลง “กระแจะเข้ามาซิ” ฉบับที่ถ่ายทอดโดยสุเทพ สีใส เนื้อเพลงต้นฉบับตอนหนึ่ง ความว่า

⁶ เนื้อความส่วนนี้อาจได้รับอิทธิพลทางด้านเนื้อหามาจากเพลง “สัญญาหน้าฝน” ของคาราบาว ด้วยส่วนหนึ่งในแง่นัยเชิงตัดพ้อหญิงสาว

เขยิบ เขยิบ เขยิบ เขยิบ เข้ามาซิ กระแซะ กระแซะ กระแซะ กระแซะเข้ามาสิ
 เขยิบ เขยิบ เขยิบ เขยิบ เข้ามาซิ กระแซะ กระแซะ กระแซะ กระแซะเข้ามาสิ
 หากว่าคุณรัก ปักดวงใจปอง
 แต่คุณมัวนั่งมอง ฉันก็ขอติ
 ไกลเข้ามานิด ติดเข้ามาซิ
 ถ้าจะรักสาว ต้องก้าวไว
 ลูกกระท้อนหนา ถ้าจะให้หวาน
 ค่อย ๆ ทุบ รับทาน หวานขึ้นมาได้
 หากว่าชอบฉัน หมั่นมาเอาใจ
 จะไปไหน ลูกไก่ในกำมือ

(บุญเลิศ ศษายุทธเดช, 2560, น. 105)

เพลงเดิมข้างต้นมีเนื้อความว่าด้วยการเอ่ยชักชวนจากฝ่ายหญิงเพื่อให้ฝ่ายชายกล้าที่จะเข้ามาผูกสัมพันธ์กับตนเอง ส่วนเพลงใหม่ ผู้ชายเป็นฝ่ายชวนผู้หญิงให้มาทำความรู้จักกันและสานสายใยรัก ทั้งยังให้สัญญาว่า จะรักมันเพียงเธอ ดังความส่วนหนึ่งมีว่า

หากคุณรักปักดวงใจปอง แต่คุณมัวนั่งมอง ฉันก็ต้องขอติ
 เขยิบเข้ามา ใกล้เข้ามาอีกนิด ติดเข้ามาซิ ถ้าจะรัก ต้องก้าวไว
 ลูกกระท้อนถ้าจะให้หวาน ค่อย ๆ ทุบรับทาน หวานขึ้นมาได้
 หากเธอชอบฉัน หมั่นมาเอาใจ
 เขยิบเข้ามาใกล้ ๆ กระแซะเข้ามาซิเจ้า

...

เขยิบเขยิบ เขยิบเขยิบเข้ามาซิ	กระแซะกระแซะเข้ามาสิ
	กระแซะกระแซะเข้ามาสิ
เขยิบเขยิบ เขยิบเขยิบเข้ามาซิ	กระแซะกระแซะเข้ามาซิ กระแซะเข้ามา เข้ามา
จะรักเธอทั้งใจ	สัญญากันว่าไม่คลาย
จะไม่ให้รักแสง	ไม่มีอะไรมากันได้คอยแกล้ง
เขยิบเข้ามาคำแพง	กระแซะเข้ามาซิเจ้า ⁷

(WorkpointOfficial, 2567n)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า มีการคงเดิมตามเพลงต้นฉบับบางส่วน เช่น “แต่คุณ มัวนั่งมอง” ทั้งยังมีการตัดคำบางคำออก เช่น “ว่า” ใน “หากว่าคุณรัก” และ “สาว” ใน “ถ้าจะรักสาว” ซึ่งเป็นการทำให้สอดคล้องกับความจากเพลงใหม่ที่ผู้ชายเป็นฝ่ายเริ่ม ชักชวนก่อน การสลับตำแหน่งของคำ เช่น จาก “ถ้าจะรัก” เป็น “ถ้าจะรัก” ส่วนการเพิ่ม คำใหม่ เช่น “ต้อง” ใน “ฉันก็ต้องขอดิ” หรือมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำ เช่น “หากว่า” ชอบฉัน” เป็น “หากเธอชอบกัน” โดยเฉพาะคำว่า “เธอ” “เจ้า” หรือ “คำแพง” ในเพลงใหม่ เป็นคำที่ใช้เรียกแทนฝ่ายหญิง ในเพลงต้นฉบับจะใช้คำว่า “คุณ” แทนฝ่ายชาย การปรับเปลี่ยน เช่นนี้จึงเป็นการทำให้เหมาะสมกับเนื้อความใหม่และทำนองอื่น แม้จำนวนคำในแต่ละวรรค หรือการจัดแบ่งวรรคแบ่งท่อนจะแตกต่างไปจากเดิมพอสมควร แต่เนื้อหาหลักยังยึด ตามต้นฉบับ เพียงแต่เปลี่ยนจากหญิงเป็นชายเท่านั้น สำหรับเนื้อความเกี่ยวกับการให้ สัญญารักนั้นนับว่าเป็นส่วนที่เพิ่มขึ้นจากเพลงเก่า ซึ่งอาจสัมพันธ์กับค่านิยมในสังคม ที่ชายสามารถบอกรักหญิงโดยตรงได้⁸

ในกรณีที่เป็นการเล่นเพลงกันระหว่างนักร้องหญิงและนักร้องชาย ลักษณะ การปรับเปลี่ยนจะมีความคล้ายคลึงกับการปรับเปลี่ยนบทร้องของนักร้องต่างเพศ

⁷ เนื้อความส่วนนี้ปรับเปลี่ยนมาจากเพลง “รักข้ามกำแพง” ของสังข์ทอง สีใสด้วย

⁸ ทั้งนี้และทั้งนั้น การสร้างให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายเชื้อเชิญชายเองในเพลง “กระแซะเข้ามาซิ” ฉบับที่ขับร้อง โดยพุ่มพวง ดวงจันทร์ ก็นับได้ว่า เป็นการท้าทายความคิดเดิมหรือขนบทางสังคมอยู่ไม่น้อย เมื่อมองผ่านบริบท ช่วงราวปลายทศวรรษ 2520 ซึ่งในประเด็นนี้มีผู้ศึกษาไว้อย่างละเอียดแล้ว ดังงานวิจัยของปรกเกศ ใจสุวรรณ (2564, น. 102-104)

ดังในหัวข้อ 1) ที่ผ่านมา แต่การปรับเปลี่ยนเนื้อร้องด้วยเงื่อนไขการสลับเพลง จำเป็นต้องทำให้เข้ากันกับจังหวะ ลีลาทางการดนตรีและทำนองของอีกเพลงหนึ่ง เป็นสำคัญ ส่วนการปรับเปลี่ยนบทร้องระหว่างนักร้องต่างประเทศในหัวข้อ 1) นั้นจะยังคงใช้ ทำนองเพลงเดิม

เป็นที่น่าสังเกตว่า รายการนี้มีนักเขียนนักร้องต้นฉบับผู้มีลีลาหรือแนวการร้อง ต่างกันมาแลกเปลี่ยนกันร้อง เช่น แนวลูกทุ่งกับแนวเพื่อชีวิตหรือร็อก ซึ่งในบางกรณี อาจเขียนนักร้องคนอื่นมาเป็นตัวแทน หากผู้เป็นต้นแบบเสียชีวิตแล้ว การสร้างงาน ลักษณะนี้ถือได้ว่า กลุ่มผู้ผลิตมีความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างยิ่ง แม้บางเพลงอาจยัง ทำได้ไม่แนบเนียนนัก เนื่องด้วยข้อจำกัดทางด้านความแตกต่างของเพลงทั้งในแง่ วรรณศิลป์และคีตศิลป์ แต่ก็สามารถสร้างความตื่นตาตื่นใจและทำให้ผู้ชมได้รับ สุนทริยรสจากเพลงเก่าในรูปแบบอันแปลกใหม่ได้อย่างดียิ่ง

6.1.2 การหยิบยกเพลงลูกทุ่งมาดัดแปลงเพื่อสร้างงานใหม่

ในการแต่งเพลงลูกทุ่ง ยังมีการนำเพลงเดิมมาดัดแปลงคำร้องเพื่อนำเสนอสาร ทางอารมณ์และความคิดให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงหรือ ปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมในขณะสร้างงานใหม่ ดังตัวอย่างจากเพลง “โลกของผึ้ง” ของวิเชียร คำเจริญ ซึ่งสะท้อนภาพชีวิตของฟุ่มพวง ดวงจันทร์ นักร้องเจ้าของผลงาน ความตอนหนึ่งว่า

ผึ้งน้อยตัวหนึ่งนี้	ดินเหนียวที่ผจญ
ต้องทุกข์	ต้องทน
เพื่อชีพตน	และคนร่วมเดิน

(Topline Digital Network, 2559)

ภายหลังมีการนำบทเพลงข้างต้นมาดัดแปลงเพื่อไว้อาลัยกับการเสียชีวิตของ ฟุ่มพวง ดวงจันทร์เมื่อกลางทศวรรษ 2530 ขับร้องโดยยอดรัก สลักใจ ชื่อเพลง “โลกสุดท้าย ของผึ้ง” คำร้องส่วนหนึ่งมีว่า

ผึ่งนอยนามพุ่มพวง	ถูกทวงร่างคืนตามวงจร
แน่แล้ว	แน่นอน
ผู้อาวรณ์	ก็คือแฟนเพลง

(สุดยอดแฟนพันธุ์แท้ยอดรัก สลักใจ, 2567)

“โลกของผึ่ง” ที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตที่ดีขึ้น จึงกลายเป็น “โลกสุดท้ายของผึ่ง” หรือโลกหลังสิ้นชีวิตบนแดนสวรรค์นั่นเอง “แฟนเพลง” หรือผู้คุ้นเคยกับเพลงต้นฉบับ ย่อมสามารถเข้าถึงเนื้อสารและเกิดอารมณ์ร่วมไปกับเพลงใหม่ ซึ่งถ่ายทอดด้วยน้ำเสียงอันนุ่มนวลเศร้าสโรยของยอดรัก สลักใจ

การดัดแปลงเพลงเก่าให้เข้ากับปรากฏการณ์ใหม่ ยังปรากฏในบทเพลง “ห่างหน่อยถอยนิด โควิด-19” ขับร้องโดยเปาวลี พรพิมล กล่าวถึงการป้องกันตนให้ห่างไกลจากเชื้อดังกล่าว ความตอนหนึ่งมีว่า

จามจาม ไอไอ	อยู่น้ำลายลอยแปะ
เชื้อโรคเกาะมือ	ติดได้อื้อเลยแหละ โย่ว
(ร้องซ้ำ) ถอยห่างไปนิด	อีกนิดนั่นแหละ
ห่างอีกสองเมตร	โควิดไม่แตะ

(Grammy Gold Official, 2563)

บทเพลงข้างต้นดัดแปลงมาจากบทเพลง “ห่างหน่อย...ถอยนิด” ของวิเชียร คำเจริญ กล่าวถึงฝ่ายหญิงที่เอ่ยปرامฝ่ายชายเพื่อไม่ให้ล่วงล้ำก้ำเกินตน ความว่า

ทำซิมกะทือ	ไม่อื้อไม่แะ
เปลอแล็บทำเซ	เอาเสนห์มาแตะ โย่ว
(ร้องซ้ำ) ถอยห่างไปนิด	อีกนิดนั่นแหละ
ห่างอีกสักนิด	อีกนิดนั่นแหละ

(บุญเลิศ คุชายุทธเดช, 2560, น. 154)

การขอให้ถอยห่างจากกันจึงเปลี่ยนจากนัยเชิงขู่สาวมาเป็นการรณรงค์ให้ผู้เสพปฏิบัติตนตามคำแนะนำภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคได้อย่างสร้างสรรค์

การสร้างงานโดยนำเพลงลูกทุ่งไทยที่เป็นที่นิยมทั่วไปมาดัดแปลงเนื้อความให้เหมาะสมกับการสื่อ “สาร” ใหม่ จึงสะท้อนให้เห็นถึงภูมิรู้และเชิงชั้นทางวรรณศิลป์และคีตศิลป์ของผู้สร้างที่เข้าใจพลิกพล่งสิ่งที่มีอยู่เดิมเพื่อสนองต่อจุดประสงค์ใหม่ อันเป็นไปตามบริบทแต่ละช่วงเวลาได้อย่างถนัดชัดเจน

6.1.3 การหยิบยกเพลงลูกทุ่งมาล้อเลียนเพื่อสร้างงานใหม่

การนำเอาเพลงเดิมมาล้อเลียนเป็นเพลงใหม่ ดังปรากฏในเพลง “คนพันหักพักบ้านนี้” ของวิเชียร คำเจริญ มีเนื้อหาเกี่ยวกับสามีที่นอกใจ ฝ่ายภรรยาจึงเข้าทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บหนัก ความตอนหนึ่งมีว่า

บ้านนี้มีชายเฝ้าช่วยชีวา	ประคองสองซี่ข้างหน้า
ปีบน้ำตาตีหน้าแหย ๆ	ดั่งเสื้อหนังกลับ โดนจับไปสรว้งแค้น
ทนกินน้ำข้าวกาแฟ	กันเจ็บแผลสะอื้น

(บุญเลิศ ศชายุทธเดช, 2560, น. 89)

บทเพลงข้างต้นเกิดจากการนำเพลง “คนนอกหักพักบ้านนี้” มาแต่งล้อเลียนโดยครูเพลงเจ้าของผลงานเอง ซึ่งเป็นการต่อยอดจากงานเดิมที่เป็นที่นิยม เพลงเดิมนั้นกล่าวถึงชายผู้อกหักรักร้างกำลังนอนรักษาแผลใจอยู่ที่บ้าน ความว่า

บ้านนี้มีชายเฝ้าช่วยชีวา	ประคองหัวใจโดนผ่า
หยอดน้ำตาแทนยาใส่แผล	ดั่งเสื้อลำบาก โดนขวากปักกอดติดแฉ
ใคร ๆ เขาก็ไม่แล	นอนเลียแผลสะอื้น

(บุญเลิศ ศชายุทธเดช, 2560, น. 131)

นอกจากนี้ ยังมีการล้อเลียนบทเพลงเดิม เช่น เพลง “ทหารอากาศขาดเหล่า” ฉบับที่ขับร้องโดยบุญธรรม พระประโทน เล่าเกี่ยวกับทหารอากาศคนหนึ่งที่ดีดเหล่าจนสาว ๆ ไม่แลเหลียว แต่อย่างไรเขาก็ตายืนยันว่า เรื่องดื้อเหล่าไม่ได้กระทบต่อการบิน ดังความตอนหนึ่งมีว่า

ทัพบกทัพบเรือตำรวจ ครึ่งขวดก็เมาเถลา สาเหตุที่ลูกทัพบ้า
 มาช้าเพราะโชตาไม่เย็น
 มองเห็นสาว ๆ เดินเดี่ยว เข้าไปเกี่ยวถูกด่ากระเด็น ชี้น้ำว่าเครื่องแบบเหม็น
 ยากเย็นกว่าเทเหล้ากิน
 มองส่งสายตาขอบฟ้าสีทอง ไม่เคยจ้องทอง ขวดหนึ่งขวดสอง
 รับรองหมดสิ้น
 ทหารอากาศขาดเหล่าอาเจียน คลื่นเหียนเป็นอาเจียน เรื่องเหล้าดื่มกิน
 แต่เรื่องบินไม่เคยเสีย
 (บุญธรรม พระประโทน - Topic, 2561)

เพลงนี้เกิดขึ้นจากการล้อเลียนเพลง “ทหารอากาศขาดรัก” ของชลธิ์ ธารทอง มีเนื้อหาเกี่ยวกับทหารอากาศที่ทำหน้าที่ได้ดี แต่ในเรื่องความรัก เขากลับไม่รู้ว่า ต้องสานสัมพันธ์กับหญิงสาวอย่างไร ความว่า

ทัพบกทัพบเรือตำรวจ เขาอดเรื่องแฟนนกหนา ทำไมหนอลูกทัพบ้า
 จิงหาแฟนได้ยากเย็น
 มองเห็นสาว ๆ เดินเดี่ยว จะเกี่ยวก็เกี่ยวไม่เป็น จีบสาวมันยากมันเข็ญ
 ยากเย็นกว่าขับเครื่องบิน
 มองส่งสายตามองหาสาวใด จะมีบ้างไหม ใครหนอมีใจรักไม่สูญสิ้น
 ลูกทัพบกอากาศขาดรักพะนอ ขอร้องยุพิน ไปขี่เครื่องบินกับพี่เอาไหม
 (ชลธิ์ ธารทอง, 2547, น. 184)

“ทหารอากาศขาดรัก” กับ “ทหารอากาศขาดเหล้า” จึงเป็นภาพที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ระหว่างผู้ “ขาดรัก” เพราะ “เกี้ยวไม่เป็น” กับผู้ “ขาดเหล้า” ไม่ได้ จนสาว “ด่ากระเด็น”

จากตัวอย่างข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ผู้สร้างสามารถนำเพลงลูกทุ่งมาล้อเลียนด้วยอารมณ์ขันเพื่อสร้างสรรค์เป็นตบตบเพลงใหม่ ทั้งที่ทำโดยตัวเจ้าของผลงานเองและผู้ผลิตผลงานในยุคหลัง อย่างไรก็ตาม เพลงล้อเลียนบางเพลงก็มีการเล่นเรื่องสองแง่สองง่ามหรือประเด็นความสัมพันธ์ทางเพศ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผู้ฟังจึงจำเป็นต้องมีวุฒิภาวะและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของเพลงลูกทุ่งซึ่งมีรากฐานมาจากเพลงพื้นบ้านด้วย

6.1.4 การหยิบยกเพลงลูกทุ่งมาพาดพิงหรืออ้างถึงในงานใหม่

ใน “ลำลอง อาลัยครูพงษ์ศักดิ์ จันทุกุขา” อังคนางค์ คุณไชย ได้นำเพลง “สาวอุบลอรัก” ของพงษ์ศักดิ์ จันทุกุขา มาอ้างถึงในลำลองเพื่อเป็นการยกย่องนักแต่งเพลงและแสดงความอาลัยแด่พงษ์ศักดิ์ จันทุกุขา ในปี 2558 ความตอนหนึ่งมีว่า

เสียงทวงสัญญา
ถึงคนที่ลืมหูลืมหลังผั่งลำน้ำมูล
น้ำใจช่างเปลี่ยนเวียนหมุน
สัญญาผั่งมูล
สายธารแม่มูลไหลหลังดั่งธารสวรรค์
บ่นีกว่าจะแปรผัน

...

ที่ตั้งแวงมาจากสาวอุบล
ฮักบ่จริง ทิ้งสาวให้ว้าวุ่น
บ่เหมือนสัญญาเมื่อคราก่อนนั้น
ฤดูดอกคูณบานเหลืองตระการ
ลอยล่องเรือ สุขเหลือสัญญาฮักมัน
สิ้นแล้วสวรรค์แห่งลำน้ำมูล

พี่น้องเอ๋ย สาวอุบลอรัก	พี่จำหลับตาไว้
อังกนาค์ คุณไชยเป็นผู้ร้อง	ดังก้องน่านสาไกล
พี่น้องเอ๋ยจนกระทั่งมือนี้	บ่ว่าไปลำไส देंน้อ
ละคุณผู้ฟังสนใจ	ไถ่ถามยามไปร้อง
อังกนาค์นวลน้อง	สาวอุบลดอกคนสา
เป็นเพราะแสงพ่อครูพงษ์ศักดิ์ จันทุกขา กราบขมาพ่อเจ้า	
นางวอนเว้าอยู่บ่เขา देंน้อ	

(พงษ์ศักดิ์ จันทุกขา, 2558)

กลอนลำข้างต้น ผู้แต่งได้นำเนื้อเพลง “สาวอุบลอรัก” ตอนที่ 1-2 มาพาดพิงหรืออ้างถึงไว้ในตอนต้น เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาว่าด้วยการรำลึกถึงพระคุณของครูเพลง ผู้สร้างชื่อเสียงให้แก่อังกนาค์ คุณไชย ในฐานะนักร้องลูกทุ่งอีสาน ซึ่งผู้ร้องเองก็เป็น “สาวอุบล” อำเภอขามเฒ่า (ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดอำนาจเจริญ) อีกด้วยการพาดพิงถึงเพลงนี้จึงเป็นการขับเน้นอัตลักษณ์ของผู้ร้องให้โดดเด่นขึ้นและสัมพันธ์กับการร่วมงานกับครูเพลงที่เป็นชาวอุบลราชธานีเช่นกัน นอกจากนี้ ยังอ้างถึงชื่อเพลงอื่น ๆ ไว้ด้วย เช่น เพลง “พี่จำหลับตาไว้” ซึ่งกล่าวได้ว่า เพลงเหล่านี้ยังคงเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มผู้เสพจนถึงยุคปัจจุบัน

การสร้างงานลักษณะข้างต้น ยังปรากฏในเพลง “แต่..พ่อไวพจน์” สลา คุณวุฒิ ได้เลือกสรรเอาชื่อเพลงลูกทุ่งมาพาดพิงและร้อยเรียงกันในเพลง ซึ่งมีเนื้อความเกี่ยวกับการแสดงความเสียใจกับการจากไปของไวพจน์ เพชรสุพรรณ เมื่อปี 2565 ดังความว่า

จากไวพจน์ สกลนี้
เป็นไวพจน์ เพชรสุพรรณที่แฟน ๆ นิยม
เพลงแรกก็ดังติดลม

สายเปลสายใจ

หลายร้อยเพลงรวดเร็ว

สาละวันรำวง

ก็ยุคก็สมัย

หนุ่มบางปลาหมอคนนั้น

ให้พี่บวชเสียก่อน

จากนั้นก็ระดมดั่งก้องแดนไทย

ไวพจน์ลาบวช

จนตั้งวงเดินสาย

ไอ้แม่แดงเถาตาย

ก็อยู่ในใจคนฟัง

(Baan KrooSala, 2565)

ผู้แต่งได้เลือกสรรชื่อเพลงต่าง ๆ ได้แก่ เพลง “ให้พี่บวชเสียก่อน” ของสำเนียง ม่วงทอง “สายเปลสายใจ” “ไวพจน์ลาบวช” ของจิ๋ว พิจิตร เพลง “สาละวันรำวง” ของพงษ์ศักดิ์ จันทุกุข และ “แดงเถาตาย” ของทองใบ รุ่งเรือง ซึ่งล้วนแต่ขับร้องโดยไวพจน์ เพชรสุพรรณทั้งสิ้น มาพาดพิงในตัวบทเพลงใหม่ เพื่อกล่าวถึงความขึ้นมาของศิลปิน ผลงานที่เป็นที่รู้จักส่วนหนึ่ง และกล่าวยกย่องในฐานะครูเพลงลูกทุ่งผู้เป็น “ราชาเพลงแหล่” ของเมืองไทยว่า จะยังคงเป็นที่จดจำในหมู่ผู้ฟังตราบนานเท่านาน

กล่าวได้ว่า นักแต่งเพลงลูกทุ่งสามารถนำเอาบทร้องส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือชื่อเพลงเก่าหลายเพลงมาพาดพิงในเพลงใหม่ได้อย่างกลมกลืนกันกับเนื้อหาและอารมณ์เพลง ลักษณะเช่นนี้จึงช่วยเสริมเนื้อความให้นักแน่นยิ่งขึ้น ทั้งยังทำให้ผู้ฟังได้หวนคิดถึงบทเพลงยุคอดีตในมิติที่มีความยึดโยงกับการรับรู้เนื้อสารของเพลงใหม่ด้วย

6.1.5 การหยิบยกเพลงลูกทุ่งมาผสมผสานกับเพลงลูกทุ่งด้วยกันหรือเพลงประเภทอื่น

ในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย มีผู้นำเพลงลูกทุ่งที่มีอยู่เดิมมาผสมผสานกันอย่างสร้างสรรค์ ดังตัวอย่างจากเพลง “กินอะไรถึงสวย” ฉบับที่ขับร้องโดยกิตติคุณ เขียวรงค์กับไพจิตร อักษรณรงค์ เกิดขึ้นจากการหยิบยกเอาบทร้องส่วนหนึ่งของชลธิธารทอง ทั้งเพลงนำ คือ “กินอะไรถึงสวย” ที่ชายเป็นฝ่ายเอ่ยถามและฝากรัก และ

เพลงแก้ไขชื่อ “กินข้าวกับน้ำพริก” ที่หญิงร้องตอบฝ่ายชาย มาร้อยประสานเป็นเพลงเดียวกัน ความช่วงหนึ่งมีว่า

ช. บอกนิตเกิดนะคนดี	บอกพี่สักคำ
งามข้าที่บ้านของเจ้า	กินข้าวกับอะไร
ถึงได้นำรักสวายนัก	สวดตั้งนางฟ้า
อยากจะฝากรักหนักหนา	รักเจ้าได้ไหม
...	
ญ. กินอะไรก็สวย	เพราะเขาสวยประจำ
ธรรมชาติสร้างมา	ไม่ต้องทาหน้าตาให้มันเหมือนลิเก
เขาก็เก้เลิศลอย	

(Krungthai Audio Official, 2566)

เพลงฉบับนี้จึงมีสถานะเป็นเพลงคู่ที่มีการร้องโต้ตอบหรือกล่าวแก้กัน ในเพลงเดียว โดยเริ่มต้นจากฝ่ายชายถามว่า “กินอะไรถึงสวย” แล้วปิดท้ายด้วยการตอบจากฝ่ายหญิงว่า “กินข้าวกับน้ำพริก” หรือ “กินอะไรก็สวย”

นอกจากนี้ ยังมีการนำเพลงลูกทุ่งในยุคอดีตมาเชื่อมร้อยเข้ากับเพลงไทยแนวร็อกยุคปัจจุบัน เช่น การผสมผสานกันระหว่างเพลง “ให้พี่รวยเสียก่อน” ของ เพลิน พรหมแดน ซึ่งเล่าถึงการขอให้คนที่รักรอคอยการแต่งงานจนกว่าเขาจะพร้อมในเรื่องเงินทอง และเพลง “ทรงอย่างแบด” ของ Paper Planes ซึ่งมีเนื้อความเกี่ยวกับหนุ่ม “ทรงแบด” (bad boy) (ตรงข้ามกับ “หนุ่ม good boy”) ที่สาวไม่รับรัก เนื้อเพลงฉบับผสมผสานส่วนหนึ่งมีว่า

(เพลง “ทรงอย่างแบด”)

ทรงอย่างแบด แชดอย่างบอย เธอไม่อินกับผู้ชาย bad boy

ทรงอย่างแบด แชดอย่างบอย เธอไม่รักฉันก็คงต้องปล่อย

(เพลง “ให้พี่รวยเสียก่อน”)

ไม่มีปัญญามาขอยุพินค่าสินสอด จึงร้องเพลงมาอ้อนขอ

โปรดเกิดแม่นางจงฟังก่อน

(KritRMX, 2566)

จุดร่วมของทั้งสองเพลง คือ ตัวละครชายในเพลงยังไม่สมหวังดังปรารถนา แต่เพลง “ให้พี่รวยเสียก่อน” ตัวละครยังมีความหวังในใจอยู่ จึงขอให้คนที่เขารักรับฟัง ตนก่อนที่จะตัดสินใจ ส่วนเพลง “ทรงอย่างแบด” ฝ่ายหญิงปฏิเสธความรักของเขาแล้ว เมื่อนำทั้งสองเพลงมาเชื่อมผสานกัน เนื้อความจึงไม่สอดคล้องประสานกันเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถกล่าวได้ว่า ตัวละครชายจากสองเพลงนี้ได้กลายเป็นตัวละครเดียวกัน กล่าวคือ ตัวละครหนึ่งยังไม่ได้รับคำตอบจากฝ่ายหญิง ในขณะที่อีกตัวละครกลับต้องสิ้นหวังและปล่อยให้ผู้หญิงผูกพันกับ “หนุ่ม good boy” ต่อไป

การสร้างงานในลักษณะข้างต้น ยังพบการผสมผสานระหว่างเพลงลูกทุ่งกับ เพลงภาษาต่างประเทศ เช่น เพลง “สาวสวนแตง” ของพยงค์ มุกดา กับ เพลง “Where Is The Love” ของ The Black Eyed Peas

(เพลง “สาวสวนแตง”)

สาวสวนแตงแห่งเมืองสุพรรณ พี่คิดถึงเจ้าทุกวัน คอยแจ่มจันทร์แม่แตงร่วมใบ

พื้นดินแล้งแห้ง

ไร่แดงเหมือนคนหมองไหม้

โปรดไปเป็นขวัญใจ

กลับสู่ไร่นะสาวสวนแตง

...

(เพลง “Where Is The Love”)

Father, father, father help us Send some guidance from above

'Cause people got me, got me questioning Where is the love?

(OD people, 2564)

จุดร่วมของทั้งสองเพลง คือ การกล่าวถึงความรัก แต่เพลง “สาวสวนแตง” เป็นเพียงความรักระดับปัจเจกหรือตัวละครสองตัวเท่านั้น หากแต่เพลง “Where Is The Love” ได้ตั้งคำถามต่อความรักที่มนุษย์พึงมีต่อมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งกินความกว้างถึงระดับมนุษยชาติ

เป็นที่น่าสังเกตว่า การเลือกสรรเอาเพลงลูกทุ่งและเพลงไทยสากลประเภทอื่นหรือเพลงต่างชาติมาผสมผสานกันนั้น ผู้สร้างมักมิได้คำนึงถึงความสัมพันธ์เชิงเนื้อหาเป็นหลัก แต่จะให้ความสำคัญกับมิติการสร้างสรรคทางด้านดนตรีที่สดใหม่ และสอดคล้องกับกระแสความนิยมทางคีตศิลป์แห่งยุคสมัยและรสนิยมของกลุ่มผู้ฟังในสื่อออนไลน์ การสร้างสรรคงานลักษณะนี้จึงถือเป็นตัวเชื่อมประสานให้วัฒนธรรมการเสพของคนต่างยุคสมัยมาบรรจบกัน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่มีโอกาสได้ฟังเพลงลูกทุ่งยุคเก่าในลีลาที่ตนเองประทับใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

จากที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า เพลงลูกทุ่งไทยเป็นวัสดุที่ผู้สร้างสรรค์แต่ละยุคสมัยนิยมนำมาดัดทอเป็นดัวบทเพลงใหม่อยู่เสมอ โดยมีมุ่งทำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมในขณะนั้น โดยเฉพาะความชื่นชอบของกลุ่มผู้เสพทั้งในแง่เนื้อหาและการทำดนตรี ทำให้เพลงลูกทุ่งเพลงเดิมยังคงดำรงอยู่ในความทรงจำของคนหลายรุ่นและก่อให้เกิดคุณค่าต่อสังคมไทยร่วมสมัย ดังจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

6.2 คุณค่าของการสืบสรค์เพลงลูกทุ่งไทยในมิติที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

การสืบสรค์เพลงไทยสากลประเภทลูกทุ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับปรากฏการณ์ทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมแต่ละยุคสมัยอย่างแนบแน่น กล่าวคือ ผู้สร้างผลงานเพลง ผู้เสพ และกระแสความเป็นไปในสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อกันและกัน

หรือมีปฏิสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ทำให้ลักษณะการสร้างสรรค์งานแตกต่างกันออกไปตามกาลเวลา อย่างไรก็ตาม การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มุ่งพิจารณาพัฒนาการหรือประวัติศาสตร์ของวงการเพลงลูกทุ่งในแง่การสืบสรรค์ ผู้วิจัยจึงจะยกตัวอย่างรูปแบบการสืบสรรค์ซึ่งรวมถึงการทำซ้ำเพลงเก่า อันแสดงถึงคุณค่าในด้านต่าง ๆ มาเพียงบางส่วน ดังนี้

6.2.1 คุณค่าด้านการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาของไทย

การให้ความสำคัญกับการสืบทอดวัฒนธรรมอันเป็นต้นกำเนิดถึง “ความเป็นไทย” นับเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เพลงเก่ายังคงยืนยงอยู่มาอย่างยาวนาน กล่าวคือ ในทัศนะของผู้คนโดยทั่วไป มักพิจารณาบทเพลงลูกทุ่งในแง่ที่มีต้นกำเนิดและได้รับอิทธิพลมาจากงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านทั้งด้านการสร้างสรรค์เชิงวรรณศิลป์และคีตศิลป์ ในเพลงลูกทุ่งหลายเพลงก็เล่าถึงการใช้ชีวิตของคนไทย ประเพณี ค่านิยม หรือสถานการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยไว้ด้วย โดยนัยนี้ เพลงลูกทุ่งจึงมีสถานะเป็นทั้งมรดกภูมิปัญญาในตัวเองและเป็นเครื่องบรรจุหรือฉายภาพความรุ่งรวยทางวัฒนธรรมผ่านตัวบทเพลง ความคิดเรื่องการสืบสานวัฒนธรรมไทยเช่นนี้ได้หนุนนำให้เกิดโครงการด้านการอนุรักษ์เพลงลูกทุ่ง ซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่างหลายภาคส่วน เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มผู้สร้างงานเอง ดังในปี 2532 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้จัดงาน “กึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทย” ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและยกย่องกลุ่มผู้สร้างสรรค์งานเพลงลูกทุ่งและหารายได้สมทบกองทุนสวัสดิการศิลปิน ในโครงการนี้มีการให้คำจำกัดความของบทเพลงลูกทุ่ง คัดเลือกและจัดทำทำเนียบเพลงลูกทุ่งดีเด่น เช่น เพลง “พ่อลูกอ่อน” ประพันธ์และขับร้องโดยชาย เมืองสิงห์ เพลง “เพชรร่วงในสลัม” ของไพบุลย์ บุตรขัน ขับร้องโดยชินกร ไกรลาส เพลง “ล่องใต้” ของพยงค์ มุกดา ขับร้องโดยชัยชนะ บุญนะโชติ เพลง “สวรรค์ชาวนา” ของ ป. ชื่นประโยชน์ ขับร้องโดยก้าน แก้วสุพรรณ รวมถึงเพลงเกียรตินิยมอันเป็นรากฐานของเพลงลูกทุ่งยุคหลัง อาทิ เพลง “โอ้เจ้าสาวชาวไร่” ของเหม เวชกร นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำหนังสือเพื่อรวมข้อเขียนเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่ง เช่น บทความของนคร ฤณอมทรัพย์ ประวัติ ผลงานของผู้สร้างสรรค์และเนื้อเพลงส่วนหนึ่งไว้ด้วย ทั้งยังได้จำหน่ายเทปเพลง

และจัดแสดงดนตรีโดยมีประยงค์ ชื่นเย็นเป็นผู้เรียบเรียงเสียงประสานและควบคุมวง ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2532, น. 7-14) ซึ่งเป็นงานที่ทำให้คนไทยหันมาให้ความสนใจเพลงลูกทุ่งแต่อดีตกาลยิ่งขึ้น และเป็นต้นแบบของการจัดงานสืบสานเพลงลูกทุ่งไทยในเวลาต่อมาอีกด้วย

ภายหลังในปี 2567 มีการจัดคอนเสิร์ต “84 ปีลูกทุ่งไทย” โดยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “ลูกทุ่งสร้างสรรค์สืบสานสมัย พลัฒ์ศิลปวัฒนธรรมไทยสู่สากล” ที่ได้รับทุนสนับสนุนประเภท เชิงยุทธศาสตร์ในมิติของการสร้างมูลค่าจากประเด็นเชิงวัฒนธรรม (Soft Power) ประจำปี 2566 เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่และประชาชนทั่วไปได้ซึมซับรับฟังเพลง และสนับสนุนให้มีการสืบทอดหรือต่อยอดเพลงในมิติอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้บทเพลงลูกทุ่งของไทยกลับมามีชีวิตใหม่ในยุคปัจจุบัน สำหรับนักร้องที่เข้าร่วมงาน เช่น ผ่องศรี วรนุช ชาย เมืองสิงห์ เพลิน พรหมแดน สุรัชย์ สมบัติเจริญ และสุนารี ราชสีมา (กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, 2567)

นอกจากนี้ ยังมีการจัดประกวดวงดนตรีลูกทุ่งทางสื่อโทรทัศน์ ดังเช่น “ชิงช้าสวรรค์ 2024” ทางช่องเวิร์คพอยท์ 23 ที่มีความเป็นมายาวนานถึง 20 ปี รายการนี้มุ่งส่งเสริมให้เยาวชนระดับมัธยมศึกษา ร่วมกันถ่ายทอดเพลงลูกทุ่งในรูปแบบการทำวงดนตรี ซึ่งต้องมีทั้งนักร้อง นักแสดงประกอบเพลง และนักดนตรี ส่วนกรรมการผู้ให้คำแนะนำและตัดสินการประกวด ได้แก่ สลา คุณวุฒิ จักรวาล เสาวฤทธิ์ธรรม และ สุรินทร์ เมทะนี ในการแข่งขัน กลุ่มเยาวชนได้เลือกสรรเพลงลูกทุ่งหลายยุคสมัย มานำเสนอใหม่ได้อย่างสร้างสรรค์ เช่น การนำเพลง “คืนนี้พี่ติดเผลอ” ของชลธิ์ ธารทอง และ “ทหารพิการรัก” ของเกื้อ อุษากานนท์ มาขับร้องและเล่าเรื่องใหม่ด้วยการเชื่อมโยงเรื่องราวของทั้งสองเพลงเข้าด้วยกัน โดยนักเรียนโรงเรียนปากน้ำปราณวิทยากล่าวคือ เพลงแรก เล่าเรื่องราวของทหารเกณฑ์ (รับบทโดยนักร้อง) ที่กำลังคิดถึงคนรัก ขณะเข้าเวร ต่อมาในช่วงรอยต่อระหว่างทั้งสองเพลง เขาต้องสู้รบจนร่างกายพิการ เมื่อเข้าสู่เพลงที่สอง แม่ฝ่ายหญิงจึงกีดกันไม่ให้เขากับคนรักที่เป็นนางพยาบาลได้สาน

สัมพันธ์กัน ซึ่งมีการเชื่อมโยงกับเพลงก่อนหน้านี้ด้วย โดยสร้างให้ฝ่ายหญิงจำต้องเข้าสู่ประตูลิขิตกับตัวละครผู้พันที่มีอยู่ในเพลงแรกนั่นเอง (WorkpointOfficial, 2567ข) ทั้งนี้เมื่อรายการออกอากาศแล้ว ผู้ชมยังสามารถกล่าวชื่นชมหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานทางออนไลน์ได้อีกด้วย ซึ่งนับเป็นการช่วยสนับสนุนวงการลูกทุ่งและให้กำลังใจผู้ร่วมสืบสานเพลงเก่าอีกทางหนึ่งด้วย

กล่าวได้ว่า การสืบสรรค์ในมิตินี้มักเป็นการจัดโครงการสืบสานเพลงลูกทุ่งในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมไทย การจัดทำหนังสือ หรือการผลิตซ้ำและเผยแพร่เพลงเดิม เช่น การจัดคอนเสิร์ต การบันทึกเสียงใหม่ และการประภควงดนตรีลูกทุ่งเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังตระหนักถึงคุณค่าของการอนุรักษ์เพลงลูกทุ่งให้คงอยู่สืบไป

6.2.2 คุณค่าด้านวิชาการ

การสืบสรรค์เพลงลูกทุ่งอันสัมพันธ์กับคุณค่าด้านการศึกษาวิจัยนี้มักตั้งอยู่บนเจตนารมณ์ที่มุ่งอนุรักษ์เพลงเก่า ดังในปี 2527 ธนาคารกรุงเทพ จำกัดได้จัดทำหนังสือเรื่อง “จากเพลงไทยถึงเพลงลูกทุ่ง ความเคลื่อนไหวของเพลงไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงปัจจุบัน” ขึ้นเพื่อรวบรวมองค์ความรู้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยมีข้อเขียนของครูเพลงลูกทุ่ง นักวิชาการ และนักเขียน เช่น พงศ์ มุกดา เอนก นาวิกมูล และวินัย ศิริเสรีวรรณ ซึ่งกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการสร้างสรรค์ทางวรรณศิลป์และคีตศิลป์ในเพลงไทยตั้งแต่ยุคอดีตจนถึงยุคที่มีเพลงลูกทุ่ง สำหรับเพลงลูกทุ่งหลายเพลงนั้นเกิดจากการนำทำนองเพลงไทยเดิมหรือเพลงพื้นบ้านมาสืบทอดและปรับใช้เพื่อสร้างผลงานใหม่ แต่ก็มีได้จำกัดอยู่เพียงเท่านั้น หากยังสร้างสรรค์ขึ้นใหม่หรือรับทำนองจากต่างประเทศด้วย รวมทั้งมีการบรรเลงเครื่องดนตรีสากลประกอบการขับร้อง เมื่อเพลงลูกทุ่งเป็นที่นิยมในสังคม ก็มีการเผยแพร่ทางช่องทางต่าง ๆ เช่น วิทยุ และการทำวงดนตรีทั้งโดยศิลปินอาชีพและนิสิต ส่วนด้านเนื้อหาปรากฏอยู่หลายแง่มุม เช่น เรื่องราวของคนต่างจังหวัดในเมืองกรุงและสถานการณ์ทางสังคม (ธนาคารกรุงเทพ จำกัด, 2527, น. 69-73) แม้โครงการนี้มิได้ผลิตซ้ำเพลงลูกทุ่งโดยตรง แต่ก็ชี้ให้เห็นถึงพลวัตของการสร้างสรรค์งานในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีบางส่วนที่สัมพันธ์กับมิติการสืบสรรค์ จึงถือได้ว่า งานนี้มีคุณูปการและเป็น

พื้นฐานต่อยอดการวิจัยทางด้านนี้นอกจากนี้ ธนาคารกรุงเทพยังสนับสนุนให้มีการจัดเสวนาหรือแสดงดนตรีลูกทุ่งและศิลปวัฒนธรรมไทยหลายแขนงอยู่บ่อยครั้ง

นอกจากนี้ ในปี 2566 ยังมีการจัดเสวนาประกอบการแสดงดนตรีในประเด็น “ลูกทุ่งไทย สร้างสรรค์สู่สากล” ว่าด้วยความเคลื่อนไหวในวงการเพลงลูกทุ่งและแนวทางการสร้างสรรค์ผลงาน โดยคนในแวดวง เช่น ชัยชนะ บุญนะโชติ กิตติศักดิ์ สายน้ำทิพย์ และแดน บุรีรัมย์ ณ ศูนย์การค้าเอ็ม บี เค เซ็นเตอร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “ลูกทุ่งสร้างสรรค์สานสมัย พลัฒศิลปวัฒนธรรมไทยสู่สากล” ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น (84 ปี ลูกทุ่งไทย สร้างสรรค์สู่สากล, 2566)

จะเห็นได้ว่า เพลงลูกทุ่งเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจนำมาศึกษาอยู่เสมอ โดยประมวลองค์ความรู้ที่ได้มาเผยแพร่สู่สาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ ดังเช่น การเขียนเป็นหนังสือ และการถ่ายทอดสดการจัดเสวนาทางสื่อออนไลน์ ทำให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับเพลงลูกทุ่งในหลายยุคสมัย ไม่ว่าจะเป็นจุดกำเนิดและพัฒนาการของเพลง เบื้องหลังการสร้างงาน หรือการสืบสานและส่งเสริมวงการลูกทุ่งไทยภายใต้บริบทยุคปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพความท้าทายใหม่ ๆ เช่น อุตสาหกรรมสร้างสรรค์งานเพลง เศรษฐกิจ ตลอดจนความเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมไทยและสากล

6.2.3 คุณค่าด้านการเป็นสินค้าในมิติธุรกิจบันเทิง

แนวทางของการสร้างสรรค์และสืบสืบทอดเพลงลูกทุ่งไทยมักขึ้นอยู่กับกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละช่วงเวลาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะรสนิยมของบรรดาผู้เสพในตลาดเพลงไทยสากล ดังในพุทธศักราช 2523 วงแกรนด์เอ็กซ์ได้คัดสรรเอาเพลงลูกทุ่งมาทำใหม่ในอัลบั้มชื่อ “ลูกทุ่งดิสโก้ ชุดที่ 2” หลังจากประสบความสำเร็จอย่างสูงจากการผลิตซ้ำเพลงลูกทุ่งในแนวดิสโก้ชุดแรก เพราะในช่วงเวลานี้ ดิสโก้กำลังเป็นที่นิยมในหมู่คนหนุ่มสาว สำหรับเพลงชุดที่ 2 นี้มีความพิเศษ คือ มีการนำกลองไฟฟ้ามาใช้ประกอบและบันทึกเสียงเป็นครั้งแรกของไทย ตัวอย่างเพลงเช่น “จำอ้ายได้บ่นาง” ของฉลอง ภู่อ่าง “รักข้ามคลอง” ของสุชาติ เทียนทอง และ “บ้านใกล้เรือนเคียง” ของวิเชียร คำเจริญ เมื่อเผยแพร่เพลงแล้ว สามารถทำยอดขายได้ถึงหนึ่งแสนกว่าตลับภายในหนึ่งอาทิตย์ หลังจากนั้น ทางวงจึงได้จัดพิธี

ไหว้ครู ณ แมนฮัตตันคลับ เพื่อระลึกถึงพระคุณของนักแต่งเพลงลูกทุ่งที่ทำให้วงดนตรีมีชื่อเสียงแพร่หลาย โดยเชิญครูเพลงและนักร้องยุคอดีตมาบอกเล่าถึงความเป็นมาของเพลงลูกทุ่งยอดนิยมในรอบราวสองทศวรรษที่ผ่านมา (วีรญาณ, 2545, น. 85-87)

นอกจากการผลิตซ้ำข้างต้น ยังมีการนำเพลงลูกทุ่งเพลงเดิมมาใช้ประกอบภาพยนตร์เรื่องใหม่ด้วย ดังตัวอย่างจากภาพยนตร์ไทยเรื่อง “แหยมยโสธร 2” ปี 2552 กำกับโดยเพชรทาย วงษ์คำเหลา หรือหม่า จ๊กมก มีการนำเพลง “คืนอาลัย” ของชลธิธารทอง ขับร้องใหม่โดยทิดเสียง เสียงเสน่ห์ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการลาจากและฝากรักแก่นาง มาใช้ในตอนที่ “ปลัดธนู” จำใจจรรยาจาก “แหว” ลูกสาวของ “แหยม” ไปปฏิบัติราชการที่อื่น (เพชรทาย วงษ์คำเหลา, 2552) การสืบสรรค์ลักษณะนี้จึงช่วยให้ผู้ชมเข้าใจถึงความเศร้าของตัวละครได้ดียิ่งขึ้น

ต่อมาในปี 2557 แกรมมี่ โกลด์ ได้จัดทำอัลบั้มเพลงชุด “ฝากไว้ในแผ่นดิน พงษ์ศักดิ์ จันทรุกขาคีตกีแห่งลุ่มน้ำโขง ผู้หยิบความจน มาบั่นให้คนรู้ค่า” โดยมีสลา คุณวุฒิเป็นผู้คิดริเริ่มนำเพลงลูกทุ่งของพงษ์ศักดิ์ จันทรุกขามาบันทึกเสียงใหม่ เพื่อมุ่งเผยแพร่สู่กลุ่มคนรุ่นใหม่และผู้สนใจ เช่น เพลง “อีสานบ้านเฮา” “รอรักได้ต้นกระโดน” และ “มนต์รักแม่น้ำมูล” ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเพลงยอดนิยมทั้งสิ้น ส่วนผู้ถ่ายทอดใหม่ เช่น ไมค์ ภิรมย์พร ศิริพร อำไพพงษ์ และพี สะเดิด (GMM GRAMMY, 2557)

การหยิบยกเพลงลูกทุ่งมาสืบสรรค์หรือทำใหม่นั้นมีทั้งการผลิตซ้ำตามแนวทางยุคอดีต การตีความใหม่โดยนักร้องยุคหลัง การเรียบเรียงเสียงประสานใหม่ให้เข้ากับยุคสมัยหรือกระแสนิยมทางดนตรี เช่น แนวสตริง และการนำเพลงลูกทุ่งเพลงเดิมมาใช้ประกอบการเล่าเรื่องราวในภาพยนตร์ยุคปัจจุบัน การสืบสรรค์เพลงลูกทุ่งเช่นนี้จึงช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมหรือธุรกิจบันเทิงไทยได้เป็นอย่างดี

6.2.4 คุณค่าด้านการเป็นเครื่องมือสื่อความรู้สึกนึกคิดของคนไทยภายใต้ปรากฏการณ์ทางสังคมร่วมสมัย

การเลือกสรรบทเพลงที่เป็นที่นิยมมาสืบสรรค์เป็นตัวแทนเพลงใหม่เพื่อสื่อ “สาร” กับคนในสังคม โดยเฉพาะผู้ติดตามข่าวสารบ้านเมือง ดังตัวอย่างจากการล้อเลียนเพลง “สามสิบยังแจ๋ว” ของวิเชียร คำเจริญ ซึ่งกล่าวถึงการพูดให้รักและชมความงามของผู้หญิงอายุสามสิบปี ความว่า

พทราบอายุขวัญตา	น้องเอยพี่มา นั่งตาปริบ ๆ
น้องอายุสามสิบ	สามสิบทำไมยังสวย
ยังเต่งยังตึงตึงตัง	น้องเอยขาวจิ้ง ขาวดังอำม่วย
ยืมยักหวานเสียด้วย	ป้าปวยยังมองตาแป๋ว
ไถใครจะเชื่อ	ว่าแม่บุญเหลืออายุมากแล้ว
สามสิบยังแจ๋ว	แจ๋วเสียจนน่าจิบ
อีแม่มะพร้าวเนื้อตัน	น้องเอยมามันเอาอีตอนสามสิบ
โอ้ย แม่แก้มสองหยิบ	สามสิบดูขี้อย่างสวย

(บุญเลิศ ศชายุทธเดช, 2560, น. 117)

Get Nasa ได้ล้อเลียนเพลงข้างต้นเพื่อเล่าถึงเหตุการณ์ก่อนการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีคนที่ 30 ของไทยในวันที่ 13 กรกฎาคม ปี 2566 เนื้อเพลงมีว่า

พอใกล้ 13 กรกฎาคม	เอ้ย ชาวประชา นั่งมองตาปริบ ๆ
ลูนคนที่ 30	30 ยิ่งกว่าลูนหอย
คนเก่งน่าฟังตึงตัง	นโยบายปัง กำลังใจช่วย
ยืมก็หวานเสียด้วย	สาวปวยยังมองตาแป๋ว
ไถใครจะเชื่อ	ว่าเรายังเหลือ สว.อีกแล้ว
หลายคนปากแจ๋ว	แจ๋วซะไม่น่าจิบ
บ้านเมืองอาจถึงทางตัน	ถ้าไม่ช่วยดันพินาเป็นชักที่
โอ้ย โหวตพลังันดี	ถ้ามีงูเห่ากินกล้วย

(Get Nasa, 2566n)

เพลงนี้นับเป็นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองบทหนึ่งที่ตั้งข้อสงสัยและอารมณ์ของคนไทยจำนวนหนึ่งได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้สนับสนุนพรรคก้าวไกล กล่าวคือ ชาวไทยต่างเฝ้ารอการลงมติที่กำลังจะมาถึงด้วยใจจดจ่อ “ยิ่งกว่าลูนหอย” เสียอีก ผู้ประพันธ์ได้เอ่ยชื่นชมพินา ลิมเจริญรัตน์ ตัวแทนจากพรรคก้าวไกลว่า เป็นผู้มีความสามารถ ส่วนนโยบายของพรรคก็นับได้ว่ายอดเยี่ยม พร้อมทั้งเป็น

กำลังใจให้ตัวแทนคนดังกล่าวด้วย แต่ได้แสดงความกังวลใจในตอนท้ายว่า สมาชิกวุฒิสภาบางคนอาจไม่สนับสนุนตัวแทนจากพรรคก้าวไกลก็เป็นได้

นอกจากนี้ Get Nasa ยังล้อเลียนเพลง “คุณหมอคะ” ของวิเชียร คำเจริญ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับคนไข้สาวผู้ตกหลุมรักคุณหมอ ความส่วนหนึ่งมีว่า

คุณหมอคะ	หนูนอนไม่ค่อยจะหลับ
กระส่ายกระสับ	นอนไม่หลับมาหลายคืน
ตีสองตีสาม	ลุกขึ้นง่วงงาม หัวใจเต้นตื้น
เดียวลูกเดียวนั่งเดียวยืน	สุดจะฝันชมตาหลับไหล
คุณหมอคะ	หนูมาให้หมอช่วยตรวจ
จะบีบจะนวด	เชิญหมอตรวจให้ถึงใจ
ตั้งแต่เจอหมอ	เมื่อตอนหมอมารักษาพิษไข้
โรคนี้มันหายขาดไป	มีโรคอะไรไม่รู้มาแทน
ล้มตัวจะหลับ	ก็กลับเห็นหน้าคุณหมอ
ปวดหัวปวดฟันเป็นต่อ	เหมือนโรคอะไรจะคอยฆ่าแวง
กินข้าวเพียงนิด	ไถยังพาลผิดสำแดง
กินน้ำชาก็พาแสง	กินน้ำแวกก็แสนจะกร่อย

(Grammy Gold Official, 2559ข)

เพลง “คุณหมอคะ” ได้กลายมาเป็นเพลง “คุณหมอครับ” ที่เกี่ยวโยงไปถึงบุคคลสำคัญทางการเมืองไทยในยุคปัจจุบัน บทร้องมีดังนี้

คุณหมอครับ	ผมนอนไม่ค่อยจะหลับ
กระส่ายกระสับ	นอนไม่หลับตอนเมื่อคืน
ดูข่าวช่องสาม	เวียนหัวลนลาน เดี่ยวความดันขึ้น
เดียวลูกเดียวนั่งเดียวยืน	สุดจะฝันจำเป็นต้องย้าย

คุณหมอครับ	ผมมาโรงพยาบาลตรวจ
จะปีบจะนวด	เชิญหมอตรวจได้ตามสบาย
ตั้งแต่มาถึง	แดนราชทัณฑ์ ผื่นทนต์ไม่ง่าย
ห้องซังทำผมขาดใจ	มีโรคอะไรไม่รู้แทรกแซง
ล้มตัวจะหลับ	ก็เห็นแต่หน้าคุณหมอ
จะเอากับมันไปต่อ	เพื่อให้พอเอาใจเสียแดง
ต้องฝากลุงนิด	แก้ไขเรื่องข้าวของแพง
ให้คนเข้าใจว่าไม่แสดง	พี่น้องแดงจะได้ดีหน่อย

(Get Nasa, 2566ข)

ผู้แต่งได้กล่าวพาดพิงถึงทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี จากกรณีที่กรมราชทัณฑ์ได้ส่งตัวเข้ารับการรักษา ณ โรงพยาบาลตำรวจ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม ปี 2566 ซึ่งแฝงด้วยน้ำเสียงเสียดสี ส่วนท้ายของเพลงยังพาดพิงไปถึง “คุณหมอ” ชลน่าน ศรีแก้ว นักการเมืองพรรคเพื่อไทยว่า จะทำอย่างไรต่อไป ซึ่งสัมพันธ์กับกรณีที่เคยให้สัตยาบันกับประชาชนไว้ว่า จะลาออกจากการเป็นหัวหน้าพรรคฯ หากร่วมจัดตั้งรัฐบาลกับพรรคพลังประชารัฐ ทั้งยังฝากถึง “ลุงนิด” หรือเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรีว่า ขอให้แก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจด้วย

เป็นที่น่าสนใจว่า Get Nasa ได้นำบทร้องส่วนหนึ่งมาล้อเลียนเป็นเพลงใหม่ พร้อมทั้งใส่ภาพข่าวหรือภาพบุคคลที่เกี่ยวข้องในเพลงด้วย เพื่อให้ผู้เสพเข้าใจเรื่องราวและเข้าถึงสารที่ตนต้องการนำเสนอได้ดียิ่งขึ้น โดยสร้างสรรค์เป็นคลิปขนาดสั้นที่มีความยาวราวหนึ่งนาทีที่กว่า ซึ่งเหมาะสมกับการรับชมผ่านแอปพลิเคชัน TikTok

จากการศึกษาการเสนอทัศนะของผู้สร้างสรรค์ที่มีต่อสถานการณ์ทางสังคมการเมือง และวัฒนธรรมผ่านสื่อสมัยใหม่ กล่าวได้ว่า เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงไทยสากลประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นเครื่องมือสะท้อนกระแสด้านความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในสังคม ซึ่งผ่านการกลั่นกรองและถ่ายทอดในมุมมองของผู้แต่งอีกทอดหนึ่ง

ผลงานการสืบทอดเพลงลูกทุ่งเหล่านี้จึงมีคุณค่าในฐานะที่เป็นเสมือนจดหมายเหตุหรือบันทึกเหตุการณ์ทางสังคมอย่างชัดเจน

อาจกล่าวได้ว่า การสืบทอดในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นย่อมมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์และสืบสานเพลงลูกทุ่งในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมไปในตัว เพราะเป็นการชุบชีวิตใหม่ให้กับบทเพลงเก่า อย่างไรก็ดี คุณค่าของการสืบทอดในแต่ละครั้งก็ไม่ได้มีเพียงเท่านั้น หากยังก่อให้เกิดคุณค่าด้านอื่น ๆ ไปพร้อมกันได้อีกด้วย เช่น สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจในกรณีที่เป็นการทำซ้ำเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ

7. บทสรุป

การสืบทอดเพลงลูกทุ่งไทยมีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและสอดคล้องกลมกลืนกับวิถีแห่งการรังสรรค์เพลงไทยร่วมสมัยอย่างเห็นได้ชัด เพราะนักประพันธ์หรือผู้สร้างงานมีใจรักในการศึกษาเรียนรู้ทั้งของเก่าและของใหม่ จนเกิดความเข้าใจลุ่มลึกในลักษณะเด่นของเพลงในแต่ละยุคสมัยผสมผสานกับการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จึงสามารถปรับตัวและพัฒนาวงการลูกทุ่งให้คงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน

นักแต่งเพลงทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ได้ให้ความสนใจและเลือกสรรเพลงลูกทุ่งที่มีอยู่เดิมมาสืบทอดและปรับใช้ในการผลิตงานเพลงร่วมสมัยอย่างแพร่หลาย โดยใช้การปรับแปลงเพลงลูกทุ่ง ได้แก่ การนำเพลงฝ่ายชายมาปรับแปลงเป็นเพลงฝ่ายหญิงหรือปรับเปลี่ยนจากเพลงฝ่ายหญิงให้เป็นเพลงฝ่ายชาย การนำเพลงร้องเดี่ยวมาปรับแปลงให้เป็นเพลงร้องคู่หรือร้องโต้ตอบกัน และการนำเพลงลูกทุ่งเพลงเดิมมาปรับแปลงให้เข้ากันกับลีลา จังหวะหรือทำนองเพลงอื่น การดัดแปลงเพลงลูกทุ่ง การล้อเลียนเพลงลูกทุ่ง การนำบทร้องลูกทุ่งมาพาดพิงหรืออ้างถึงในเพลงใหม่ และการนำเพลงลูกทุ่งมาผสมผสานหรือผูกร้อยเข้ากับเพลงลูกทุ่งเพลงอื่น เพลงไทยร่วมสมัย หรือเพลงภาษาต่างประเทศ

ในการสืบทอดเพลงลูกทุ่ง กลุ่มผู้สร้างมักคำนึงถึงรูปแบบทางการสร้างสรรค์ดนตรีที่ก้าวหน้ายุคสมัย ซึ่งตรงกับรสนิยมหรือความพึงใจของกลุ่มเป้าหมาย บางเพลงมีการดัดแปลง ล้อเลียน หรือประพันธ์ขึ้นใหม่ด้วยการพาดพิงถึงเพลงเก่า เพื่อสื่อ

ความคิดใหม่ที่อิงอยู่กับกระแสความเคลื่อนไหวหรือสภาพทางสังคมไทยร่วมสมัย ทั้งยังให้ความสำคัญกับการนำไปใช้ในสื่อใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อออนไลน์อีกด้วย ทำให้งานเพลงมีสีสันและสดใหม่โดยคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นลูกทุ่ง เช่น การเล่น ลูกเอื้อนและลูกคอ

นอกจากนี้ การหยิบยกบทเพลงลูกทุ่งมาสืบสรรค์ใหม่ยังก่อให้เกิดคุณค่า อันสัมพันธ์กับบริบทสังคมไทยร่วมสมัยในหลายมิติ ได้แก่ คุณค่าด้านการอนุรักษ์ และสืบสานมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทย คุณค่าทางด้านวิชาการ คุณค่าด้านการเป็น สินค้าในมิติธุรกิจหรืออุตสาหกรรมบันเทิง และคุณค่าด้านการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อนำเสนอสารทางความคิดและความรู้สึกของผู้คนในบริบทสถานการณ์ต่าง ๆ

การสืบสรรค์เพลงลูกทุ่งไทยที่ยึดโยงกับบริบททางสังคมอาจเกิดขึ้นจากการหยิบยกเอาตัวบทเพลงเดิมมาสืบสรรค์ให้เป็นตัวบทเพลงใหม่ หรือการผลิตซ้ำ เพลงเก่า เช่น การขับร้องใหม่ทั้งในรูปแบบคอนเสิร์ต สื่อบันทึกเสียง การประภควงดนตรีในรายการโทรทัศน์ และการหยิบยืมเพลงเดิมมาใช้ประกอบภาพยนตร์ เรื่องใหม่ นอกจากนี้ ยังปรากฏในรูปแบบการจัดทำโครงการอนุรักษ์เพลงยุคอดีต และการเขียนหนังสือหรือเผยแพร่องค์ความรู้ด้านเพลงลูกทุ่งทางสื่อออนไลน์ การสืบสรรค์ตามลักษณะเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ยืนยันว่า ผู้คนในสังคมไทยร่วมสมัย ยังคงให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของบทเพลงลูกทุ่ง

เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า เพลงลูกทุ่งยังคงเป็นสื่อร่วมสมัยที่มีบทบาทหน้าที่ ในการสื่อ “สาร” ใหม่ผ่านปฏิบัติการการสืบสรรค์ภายใต้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ดังเช่น การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เหตุการณ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2566 และการจัดตั้งรัฐบาลของไทย ทำให้ผู้ฟังได้รับความเพลิดเพลินและได้รับรู้ หรือเข้าถึงเรื่องราวข่าวสารสำคัญไปพร้อมกัน

การตระหนักถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมไทยและความรักในการทำงาน ศิลปะถือเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้กลุ่มผู้สร้างงานเพลงลูกทุ่งหลายรุ่นมีความมุ่งมั่น ในการสืบทอดและต่อยอดจากรากฐานเดิม ซึ่งต้องสรรค์สร้างให้สอดคล้องกับบริบท ความเปลี่ยนแปลงแห่งยุคสมัยทั้งระดับประเทศและสากล ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม

วัฒนธรรม การเมือง สื่อร่วมสมัยและเทคโนโลยี เศรษฐกิจ หรืออุตสาหกรรมการผลิต ผลงานศิลปะ จนอาจกล่าวได้ว่า การสืบสาน “วัฒนธรรมเพลงลูกทุ่งไทย” นับเป็นพันธกิจของกลุ่มศิลปินเพลงลูกทุ่ง

การศึกษาการสืบสืบทอดเพลงลูกทุ่งในสังคมไทยร่วมสมัย ได้ชี้ให้เห็นว่า ศิลปินลูกทุ่งสามารถปรับแนวทางการผลิตและเผยแพร่ผลงานให้สอดคล้องกับบริบทยุคปัจจุบันได้โดยใช้ประโยชน์จากสื่อร่วมสมัย เช่น สื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ซึ่งเอื้อต่อการสร้างเครือข่ายของผู้นิยมชมชอบเพลงเก่า ทำให้เพลงเหล่านี้กลับมาเป็นที่รู้จักแพร่หลายอีกครั้ง นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้มีส่วนร่วมในการสืบสานเพลง เช่น การประกวดขับร้องเพลงลูกทุ่ง และการให้ข้อเสนอแนะหรือวิจารณ์งานเพลงโดยผู้ฟังผ่านช่องทางออนไลน์ซึ่งศิลปินลูกทุ่งหรือผู้เข้าประกวดร้องเพลงอาจใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองหรือปรับปรุงผลงานในครั้งต่อไปได้

งานวิจัยเรื่อง “เพลงลูกทุ่งไทย : การสืบสืบทอดและคุณค่าในสังคมไทยร่วมสมัย” ทำให้เห็นว่า กลุ่มผู้สร้างมีความสามารถในการปรับตัวและนำเพลงลูกทุ่งเพลงเดิมมาสืบทอดและปรับใช้ในการสร้างสรรค์งานใหม่เพื่อสื่อความหมายใหม่ในบริบทที่แตกต่างจากเดิมได้อย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้เพลงลูกทุ่งไทยมีชีวิตใหม่และมีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยร่วมสมัยได้

8. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะบทเพลงลูกทุ่งของครูเพลงซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักแต่งเพลงลูกทุ่งไทยในยุคอดีต แต่การสืบสืบทอดเพลงเดิมและสร้างสรรค์เพลงใหม่ในยุคปัจจุบันยังคงมีการปรับปรุงหรือพัฒนาแนวทางผลิตงานอยู่เสมอ จึงควรศึกษาวิเคราะห์ด้วยบทเพลงลูกทุ่งยุคใหม่ด้วย เช่น แนวลูกทุ่งอินดี้ ซึ่งมีผู้หยิบยกมาสืบสืบทอดกันหลายรูปแบบเช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กมล ทัพคัลไลย. (2509). *รวมยอดเพลงไทย แผ่นเสียงทองคำ ครั้งที่ 2*. ศิริมิตร
รวมเพลง.
- กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2567). *กองทุนสื่อ – นิเทศฯ จุฬา
รวมศิลปินเพลงทั่วฟ้าเมืองไทยกว่า 80 ชีวิต ร่วมบันทึกประวัติศาสตร์
งานคอนเสิร์ต 84 ปี ลูกทุ่งไทย*. <https://www.thaimediafund.or.th/news-14012567/>
- ข้าวทิพย์ ธิดาดิน ช่องจริงนะคะ. (2560). *คำว่าฮักกัน มันเหี้ยมมิได้ - ข้าวทิพย์ ธิดาดิน
【OFFICIAL COVER】* [วีดิทัศน์]. Youtube. https://youtu.be/D-_1ekKR9nl?si=e6HNeks_ZZOaY2Uo
- ชลธิ ธารทอง. (2547). *ชลธิ ธารทอง เทวดาเพลง. อินฟอรมีเดีย บุ๊คส์*.
- ต่อพงศ์ เชื้ออุ่น. (2565). *การสืบสรรค์เพลงลูกกรุงในสังคมและวัฒนธรรมไทย
ร่วมสมัย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
Thammasat University Digital Collections.
- ธนากรกรุงเทพ จำกัด. (2527). *จากเพลงไทยถึงเพลงลูกทุ่ง ความเคลื่อนไหวของ
เพลงไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงปัจจุบัน*. ม.ป.พ.
- นิตยา แก้วคัลณา. (2566ก). *กวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย : แนวคิดเรื่องการสืบสรรค์กับ
การสร้างงานของกวี. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 23(2),
162-187.*
- นิตยา แก้วคัลณา. (2566ข). *สืบสรรค์วรรณคดีไทยในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- บุญธรรม พระประโทน – Topic. (2561). *ทหารอากาศขาดเหล่า* [วีดิทัศน์]. Youtube.
<https://youtu.be/MybH3FhxvRE?si=Paz2oPROB0385LeX>
- บุญเลิศ คชายุทธเดช. (2560). *ในเสียงเพลง ลพ บุรีรัตน์. วี พลัส กรุ๊ป (ไทยแลนด์)*.

- ปรกเกศ ใจสุววรรณ. (2564). *ราชินีลูกทุ่ง: พุ่มพวง ดวงจันทร์ กับความเปลี่ยนแปลงของเพลงลูกทุ่งไทยทศวรรษ 2510 - ทศวรรษ 2540* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chula Digital Collections.
- พงษ์ศักดิ์ จันทุกุขา. (2558). *จำลอง อาลัยครูพงษ์ศักดิ์ จันทุกุขา โดย อังคนางค์ คุณไชย* [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/X6k0wvRy8oc?si=NirpPkoBhLbiyKyM>
- เพชรทาย วงษ์คำเหลา (ผู้กำกับ). (2552). *แหยมยโสธร 2* [ภาพยนตร์]. สหมงคลฟิล์ม อินเตอร์เนชั่นแนล.
- เพลงดังหมอลำดี ไทบ้านทิวช่อง65. (2565). *สาละวันรำวง : อังคนางค์ คุณไชย & รุ่งฟ้า กุลลาชัย* [วีดิทัศน์]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=qSO_3AJxKKs
- วัชรนันท์ ชูทัพ. (2561). *มองพัฒนาการของสังคมไทยผ่านพัฒนาการของบทเพลงไทยลูกทุ่ง. วารสารรัฐสมิแล, 39(1), 33-60.*
- วิทยา ศุภพรโสภาส Official. (2564). *มนต์เพลงลูกทุ่งเอฟเอ็ม (Official Music Video) วิทยา ศุภพรโสภาส* [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/IOD6nLUoSWc?si=mKzXuc8DmFicSrFo>
- วีรญาณ. (2545). *คิดถึงแกรนด์เอ็กซ์. ดอกหญ้า 2543.*
- วีรอร อิมใจ. (2556). *การศึกษาวิเคราะห์เพลงนำและเพลงแก้ในเพลงลูกทุ่งไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. Thammasat University Digital Collections.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2532). *กึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทย. อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.*
- สุดยออดแพนพันธุ์แท้ยออดรัก สลักใจ. (2567). *ตามน้อง,โลกสุดท้ายของผึ้ง - ยออดรัก สลักใจ แสดงสดรายการโลกดนตรี* [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/AploJfsMsAo?si=N94BssWxFqDhukYz>
- สุภักดิ์ สุขธนภิบุญ. (2565). *มนต์อุปถัมภ์ความรักในเพลงลูกทุ่งอีสาน. วรรณวิทัศน์, 22(2), 69-102.*

- สุรินทร์ ภาคศิริ, พงษ์ศักดิ์ จันทรุกขา, ทินกร ทิพย์มาศ, สัญญา จุฬาร, และ
 ถ. สุรภาพประดิษฐ์. (2547). *หัดแต่งเพลงโดยวิธีธรรมชาติ*. โน้ตรวมเพลงดัง.
 ใหม่ สมรัก. (2566). *ชุดพิเศษ ยอดรัก สลักใจ ร้องเพลง พุ่มพวง ดวงจันทร์* [วิดีโอ].
 Youtube. https://youtu.be/spu6bMFSMOU?si=jZ_h3-L4lzp_mnaG
 อธิพิงษ์ ฟองสมุทร. (2560). วิเคราะห์บทเพลงศิลปินแห่งชาติ ชลธิ์ ธารทอง.
วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 11(1), 154-160.
 84 ปี ลูกทุ่งไทย สร้างสรรค์สู่สากล. (2566). *ลูกทุ่งไทย สร้างสรรค์สู่สากล* [วิดีโอ].
 Facebook. <https://www.facebook.com/100095122862599/videos/1400699300546288/>
 Baan KrooSala. (2565). *แต่..พ่อไวพจน์ - สลา คุณวุฒิ [เวอร์ชันร้องไกด]* [วิดีโอ].
 Youtube. <https://youtu.be/2o-7yN1p1zU?si=TXOjuoW72ad52vOJ>
 Chanan Yodhong. (2561). เมื่อคำว่า ‘แต่’ ไม่ใช่แค่เกย์ออกสาว แต่มาจากเพลง
ทอมเกย์สาว. The MATTER. https://thematter.co/thinkers/where-the-word-taew-come-from/53171#_ftn1
 Get Nasa. (2566ก). *จะเป็น 30 ยังแจ๋ว หรือ 30 ยังแจ๋ว ลุ้นกัน* [วิดีโอ]. TikTok.
<https://vt.tiktok.com/ZSFAAUUKE/>
 Get Nasa. (2566ข). *หายไวนะครับลุงโหน่ง* [วิดีโอ]. TikTok. <https://vt.tiktok.com/ZSFAA83hM/>
 Get Nasa. (2567). *ว่ากันว่าจดหมายผิดของพะนง*. [วิดีโอ]. TikTok. <https://vt.tiktok.com/ZSFm253kJ/>
 GMM GRAMMY. (2557). *แกรมมี่ โกลด์ ส่งท้ายปี สานต่อ โปรเจค “ฝากไว้ในแผ่นดิน”*
เชิดชู ครูพงษ์ศักดิ์ จันทรุกขา คีตกวี ศรีแผ่นดิน. <https://www.gmmgrammy.com/newsroom/news-single.php?id=279>
 Grammy Gold Official. (2559ก). *คำว่ารักกัน มันเหี้ยมมิได้ - มนต์แคน แก่นคูณ*
【OFFICIAL MV】 [วิดีโอ]. Youtube. <https://youtu.be/pnklYgqwsIE?si=kMrrYgphe86ISolU>

- Grammy Gold Official. (2559๗). *คุณหมอคะ - เปาวลี พรพิมล : เพลงแม่ชอบ*
【OFFICIAL MV】[วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/wxMSqMjGz0k?si=LNZ96ZpSJPaehXW4>
- Grammy Gold Official. (2563). *ห่างหน่อยถอยนิด โควิด-19 - เปาวลี พรพิมล*
【MUSIC VIDEO】[วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/qQe1usTHzr4?si=foEhumamrwjmXPuO>
- KritRMX. (2566). (*ทรงอย่างแบด x ให้พี่ร้ายเสียก่อน*) เพลิน พรหมแดน x *Paper Planes* (ฉบับTikTok) #KritRmx [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/lvL1O1aUiy0>
- Krungthai Audio Official. (2566). *คู่ชีวิตลูกทุ่งเพราะ กุ้ง กิตติคุณ - ไพจิตร อักษรณรงค์* [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/QVv1Fq8kWIM?si=0uA7GnR5kUijO92G>
- Metro Records. (2558). *คุณหมอคะ - เอกชัย ศรีวิชัย (Official Master)* [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/D85Y9gqG0hs?si=aMXqXwkjtnsk3Jq2>
- OD people. (2564). *สาวสวนแตง x Where Is The Love (Kz-mix)* [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/pl5NAGa-dJk?si=aoOpRt7nDeTqmDDt>
- PRD MAN. (2561). *ทำบุญร่วมชาติ ชาย เมืองสิงห์ โฉมฉาย อรุณฉาน* [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/7UIvWqHrXHk>
- Sure Entertainment. (2558). *จดหมายผิดซอง - มนต์สิทธิ์ คำสร้อย [OFFICIAL LYRIC]*
 [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/B6YU-aAoBrA?si=oHhTdHfwNT3Kw7oa>
- Topline Digital Network. (2556). *ต๊ากแตนผูกโบว์ - พุ่มพวง ดวงจันทร์* [วีดิทัศน์]. Youtube. https://youtu.be/M_5Go8gTdYU?si=TIj0xrUMqwYXHsov
- Topline Digital Network. (2559). *โลกของผึ้ง - พุ่มพวง ดวงจันทร์ [OFFICIAL Audio]*
 [วีดิทัศน์]. Youtube. https://youtu.be/rlgErzZ8KQI?si=Dk8tHxAf1LGS8Wr_

WorkpointOfficial. (2566). โจ๊กตัดโจ๊ก ต้นฉบับสลับเพลง (เขี้ยว คาราบาว - เปาวลี พรพิมล) | EP.67 | 3 ก.ย.66 [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/ES2R9GHEDJE?si=R9VT1Yg-mvQORJ7K>

WorkpointOfficial. (2567ก). โจ๊กตัดโจ๊ก ต้นฉบับสลับเพลง | สุเทพ สีใส - สลักจิตระดวงจันทร์ | EP.02 | 14 ม.ค.67 [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/ym0BFfYaFtg?si=H1Ksw6436RYC0CFi>

WorkpointOfficial. (2567ข). ชิงช้าสวรรค์ 2024 สเปเชียล | EP.03 ปากน้ำปราณวิทยา, วัดทรงธรรม | 20 ม.ค. 67 Full EP [วีดิทัศน์]. Youtube. <https://youtu.be/VltQ8euvXz4?si=pTbted8b2N2RcqaT>